

DANIEL SMITH

TƯ DUY NHƯ SHERLOCK HOLMES

Người dịch: Nguyễn Hương

Cuốn sách này sẽ giúp bạn tăng cường năng lực quan sát, ghi nhớ, suy luận và tư duy thông qua những bí quyết và kỹ thuật của vị thám tử nổi tiếng nhất thế giới.

Trong sách có các bài phân tích tình huống, câu đố và ví dụ lấy từ nguyên tác.

Đề tài được nói đến gồm: cung điện kí ức, manh mối phi ngôn ngữ, phát hiện nói dối, trực giác, sức tập trung, kĩ năng lắng nghe, cảnh giác, thư giãn, logic, kĩ năng đọc nhanh, quan sát mọi người, sàng lọc thông tin và nhiều đề tài khác.

Sau khi đọc sách bạn sẽ có cách nhìn hoàn toàn mới về sự vật, từ chiếc cúc áo, gấu quần cho đến vết xước trên mũi giày!

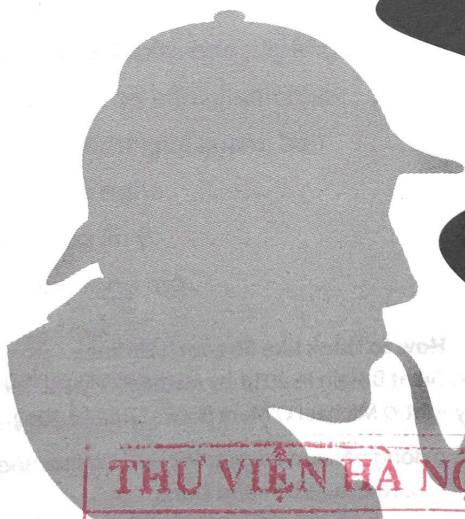
TƯ DUY NHƯ
**SHERLOCK
HOLMES**

Dành tặng Rosie – “luôn là người phụ nữ ấy”

DANIEL SMITH

TƯ DUY NHƯ **SHERLOCK HOLMES**

Người dịch: Nguyên Hương

THƯ VIỆN HÀ NỘI

NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG

How to think like Sherlock Holmes

First published in Great Britain in 2012 by Michael O'Mara Books Limited

Copyright © Michael O'Mara Books Limited 2012

Xuất bản theo Hợp đồng bản quyền giữa Michael O'Mara Books Limited
và Nhà xuất bản Kim Đồng, 2017

Bản quyền tiếng Việt thuộc về Nhà xuất bản Kim Đồng, 2019

Trình bày bìa: Nguyễn Quỳnh Khuyên

Mục lục

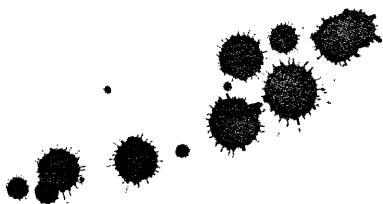
Giới thiệu	9
-----------------------------	----------

I: TRANG BỊ CHO TRÍ ÓC

Hiểu rõ Sherlock Holmes.	16
Bạn có tính cách phù hợp hay không?	21
Rèn luyện một bộ não nhanh nhạy	25
Cảnh giác với thế giới quanh bạn	34
Dừng tai lắng nghe	37
Đọc vị những ẩn ý	44
Có tư tưởng rộng mở	53
Tư duy đa chiều	57
Chọn bạn mà chơi	64
Đón nhận vận may	68
Rút kinh nghiệm từ sai lầm	71
Giữ tập trung	74
Logic và suy luận	79
Cải thiện kỹ năng suy luận	87

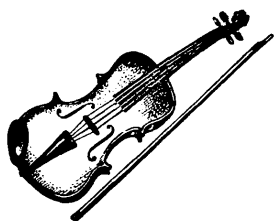
II: XÂY DỰNG KIẾN THỨC NỀN

Nắm vững chuyên môn của bạn.	100
Thu thập dữ liệu	108
Độc vị các dấu hiệu	116
Kĩ thuật trên sỏi bạc.	125
Thành thạo kĩ năng cải trang	130
Giải mã.	136
Sàng lọc thông tin.	146
Cải thiện trí nhớ	153
Dạo bước trên con phố kí ức	161
Rút ra kết luận	166
 Đáp án	 172

Giới thiệu

Có một hiện tượng kì lạ đã xảy ra trong vài năm trở lại đây. Sherlock Holmes – vị thám tử lạnh lùng, cứng nhắc và phi giới tính cứ ngự giữa con phố Luân Đôn u buồn vào nửa sau của thế kỉ 19 và đầu thế kỉ 20 – đã trở thành một hình tượng hấp dẫn.

Hollywood (thông qua Robert Downey Jr.) đã nhào nặn Sherlock thành một người lì đòn, ranh mãnh và thậm chí hài hước. Trong khi đó, BBC cho chúng ta Benedict Cumberbatch trong vai một nhân vật Holmes dao động thất thường từ trạng thái trầm ngâm cau có sang phấn khích điên rồ. Holmes của Cumberbatch là hiện thân của nét gợi cảm trí thức.

Với những ai đã yêu thích các truyện về Holmes từ khi còn nhỏ, và say mê bản khắc họa chân thực đến hút hồn của Jeremy Brett trên màn ảnh, thì hiện tượng kể trên có thể có phần đáng ngạc nhiên. Suốt nhiều năm, sự tôn sùng đối với Sherlock Holmes chỉ tồn tại trong một cộng đồng tuy đáng kể nhưng xét chung khá nhỏ bé, thường bị phần đông thế giới nhìn với ánh mắt thiếu thiện cảm, pha trộn giữa tò mò và xem thường.

Bằng cách nào mà Sherlock Holmes đã giành được vị thế mới này? Chắc chắn có nhiều lí do, nhưng một trong những điểm thu hút chủ chốt nhất hẳn là vì ông quá thông minh. Trong một thế giới nơi chúng ta bị nhồi nhét toàn những show truyền hình thực tế tẻ ngắt và buộc phải chứng kiến trò lố của các minh tinh giống hệt nhau, thì những chiến công trí tuệ đầy mê hoặc cùng tâm lí đa tầng phức tạp của Holmes trở nên cuốn hút hơn bao giờ hết.

Holmes luôn biết mình là một trường hợp đặc biệt: “Chưa một người nào dù còn sống hay đã chết từng đem tới cho ngành điều tra tội phạm lượng nghiên cứu và tài năng thiên bẩm bằng tôi đã làm”, ông từng đưa ra phát ngôn nổi tiếng trên. Những ai đã tận mắt chứng kiến các chiến tích của ông đều gọi ông là “phù thủy, nhà pháp thuật!” và ca tụng “năng lực khó có thể thấy ở con người”.

Nhưng bản thân Holmes không sẵn lòng chia sẻ bí quyết của mình, ông nói: “Anh biết đấy một khi nhà ảo thuật giải thích rõ mẹo của mình, anh ta sẽ chẳng được ai công nhận nữa và nếu tôi cho anh biết quá nhiều về phương pháp làm việc của tôi, anh sẽ đi đến kết luận rằng hóa ra tôi cũng chỉ là một cá nhân rất bình thường mà thôi.” Và ngay cả khi ông có chia sẻ, ông cũng không mấy tin tưởng người khác có khả năng hiểu rõ phương pháp của mình: “Công chúng thiếu quan sát, những kẻ còn chẳng nhận ra anh thợ dệt qua hàm răng hay anh thợ sắp chữ qua ngón cái của anh ta, thì quan tâm gì đến cái ảo diệu của nghệ thuật phân tích và suy luận!”

Nhưng tất nhiên, công chúng thời đó không được tiếp cận với loại sách như cuốn sách này. Trong các trang tiếp theo chúng ta sẽ tiến hành một quá trình khám phá thú vị mà toàn diện về những bài tập trí óc cùng các kĩ thuật điều tra của vị thám tử cổ vấn vĩ đại nhất thế giới. Mỗi mục bao gồm dẫn chứng lấy từ nguyên tác cho thấy quá trình tư duy của Holmes, cùng đủ loại thông tin, lời khuyên và bí quyết để giúp bạn có thể học theo ông. Số lượng lớn câu đố và bài tập trải khắp cuốn sách sẽ khiến bạn phải động não trong suốt quá trình.

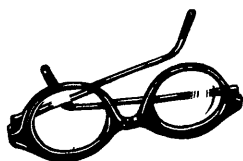
Không cần bạn phải dự định theo nghiệp chống tội phạm, cuốn sách này vẫn có ích cho bạn. Rất nhiều kĩ năng mà Holmes nắm giữ có thể áp dụng linh hoạt;

tất cả chúng ta đều được hưởng lợi từ việc cải thiện sự nhanh nhạy của trí óc, tăng cường dung lượng bộ nhớ và học cách giải ngôn ngữ cơ thể.

Hãy đọc kĩ và tiếp thu các bài học trong sách. Như bản thân Holmes từng tuyên bố: “Một người nên chất vào cái kho trong bộ não bé nhỏ của anh ta những thứ đồ đạc mà anh ta sẽ có khả năng dùng đến, những thứ còn lại thì cất vào kho chứa đồ trong thư viện, nơi anh ta có thể đến lấy nếu muốn.”

I:
Trang bị cho trí óc

Hiểu rõ Sherlock Holmes

"Tôi chơi trò chơi vì bản thân trò chơi."

"CÁC BẢN VẼ
CỦA TÀU NGẦM BRUCE-PARTINGTON"

Qua nhiều năm, Sherlock thân mến của chúng ta đã thành danh là một cỗ máy phản xạ hội vô cảm với tính cao ngạo kinh người. Hình tượng đó cũng không phải hoàn toàn vô căn cứ. Ngay cả người bạn trung thành Watson – trong một khoảnh khắc đặc biệt mất kiên nhẫn – cũng phải miêu tả ông là “một bộ não không có trái tim, trí tuệ xuất chúng bao nhiêu thì lòng trắc ẩn thiếu thốn bấy nhiêu”. Rồi trong một giây phút cảm thông hơn, Watson lại gọi ông là “con người tốt nhất và thông thái nhất mà tôi từng biết”.

Trên thực tế, Holmes nằm miễn cưỡng đâu đó giữa hai cách hình dung trên. Thế giới thường nhật khiến ông vô cùng buồn chán, dẫn đến việc ông có vẻ xa cách, thờ ơ và thậm chí vô cảm. Đây là một tác dụng phụ không may của khát khao không ngừng nghỉ trong ông đối với phấn khích, với cái bất thường, với loại vấn đề mà chỉ có kiểu trí óc như ông mới có thể giải quyết.

“Tôi biết, Watson thân mến ạ,” Holmes nói trong “Hội Tóc Đỏ”, “rằng anh cũng có chung tình yêu đối với

mọi điều kì dị, nằm ngoài quỹ đạo thông thường và tế nhị của cuộc sống hằng ngày như tôi”. Chính niềm khao khát được vượt ra khỏi cái tầm thường là thứ thường thúc đẩy ông, đôi khi tiến lên phía trước, đôi khi lâm vào nguy hiểm khôn lường và đôi khi về phía nỗi trầm uất kinh khủng đến tối.

Điều không thể nghi ngờ là vị thám tử vĩ đại làm việc với tất cả nhiệt tình, đánh cược cả an nguy của chính mình để theo đuổi mục tiêu quan trọng nhất đối với ông: đánh bại những bộ óc tội phạm nguy hiểm nhất. Công việc đặt tính mạng ông vào nguy hiểm nhưng cũng lấp đầy nhu cầu ăn sâu bén rễ trong ông đối với thử thách trí tuệ và những cơn hưng phấn nghẹt thở. Đoạn trích từ “Bí ẩn ở thung lũng Boscombe” dưới đây miêu tả trọn vẹn Holmes khi chìm trong cơn phấn khích của cuộc truy đuổi:

Sherlock Holmes như lột xác mỗi khi truy lùng ráo riết một dấu vết như thế này. Những ai chỉ biết đến bộ óc tư duy lạng lẽ đầy logic trên phố Baker sẽ không thể nhận ra anh. Gương mặt anh đỏ bừng và trầm trọng. Đôi mày anh nhú lại thành hai nét mực đen trên cặp mắt sáng ngời cương nghị. Mặt anh cúi thấp, vai hơi chúi, môi anh mím chặt, và mạch máu nổi lên như làn roi trên cần cổ dài mạnh mẽ. Hai lỗ mũi của anh dường như nở rộng giống của loài dã thú với niềm khát khao truy đuổi đơn thuần, và tâm trí anh tập trung tuyệt đối vào

vấn đề trước mắt đến mức mọi câu hỏi hay bình luận đều bị bỏ ngoài tai, hay nhiều nhất cũng chỉ nhận lại một thoáng cau có đầy bức dọc.

Ngược lại với những khoảnh khắc đầy hứng khởi là không thiếu những nốt trầm. Khi không có vụ án thích hợp nào để kích thích tâm hồn, Holmes phô bày những triệu chứng kinh điển của bệnh trầm cảm và tìm đến những cách xả năng lượng không lành mạnh như lạm dụng cocain. “Có những lúc tôi rơi vào ủ dột”, ông nói với Watson trong *Chiếc nhẫn tình cờ*, “và không mở miệng suốt nhiều ngày liền. Anh đừng nghĩ rằng tôi đang giận những lúc như vậy. Cứ để mặc tôi, rồi tôi sẽ sớm bình thường trở lại.”

Cũng tai hại không kém là việc ông thiếu khả năng chăm lo cho nhu cầu thiết yếu của bản thân mỗi khi gặp phải vấn đề khó giải quyết. Ghi nhận đáng nhớ của Watson trong những trường hợp đó là ông “không nghỉ suốt nhiều ngày, thậm chí cả tuần, trần trọc sắp xếp các thông tin, xem xét từ mọi góc độ cho đến khi hoặc là hiểu rõ hoặc là tin chắc rằng anh không có đủ dữ liệu”. Nếu ông là kiểu người thích những biến báo mà đôi khi chúng ta thường bắt gặp ở một số không gian làm việc đặc thù, có lẽ ông sẽ đặt một tấm biển trên bàn làm việc ở căn hộ số 221B phố Baker của mình, trên đó viết: “Bạn không cần bị điên để làm việc ở đây. Nhưng điên thì tốt!”

Tóm lại, trở thành Holmes không phải một lựa chọn dễ dàng, và lần theo dấu chân trí tuệ của ông không phải

là hành trình dành cho người yếu bóng vía. Holmes dấn thân vào công việc này vì ông không còn lựa chọn nào khác – nó là thứ làm nên con người ông. Không có nó, sẽ chẳng còn gì mấy để định nghĩa về ông. Ông nhắc đến ý thức mạnh mẽ của mình về nghĩa vụ trong *Chiếc nhẫn tình cờ*: “Có một sợi chỉ đỏ án mạng xuyên suốt cuộn len không màu của cuộc sống, và nhiệm vụ của chúng ta là gỡ nó, cách li nó, và vạch trần từng đoạn của nó.” Trong khi đó, Watson nói về ông rằng “như mọi nghệ thuật gia vĩ đại” ông “sống vì nghệ thuật của mình”.

Bạn có tính cách phù hợp hay không?

"Tính cách mạnh mẽ, đầy quyền lực của Holmes
áp đảo hiện trường bí ẩn..."

"NGƯỜI ĐẠP XE ĐƠN ĐỘC"

Tất cả chúng ta thường đưa ra phán xét chung chung về mọi người. Gã kia thật kiêu căng, cô nàng ngồi trong góc kia thật nhõng nhẽo, về phần bạn cô ta... chà, nói bao nhiêu cho đủ?

Sự thực là phần nhiều trong những phán xét của chúng ta về tính cách mọi người chỉ dựa trên cảm tính và chúng nói nhiều về chúng ta hơn là về đối tượng chúng ta đang phán xét. Khoa học nghiên cứu nhân cách không bao giờ có thể tính là một môn khoa học chính xác. Tuy nhiên, có rất nhiều nghiên cứu đã được công nhận về nhân cách để cho chúng ta một cơ sở thảo luận vững chắc. Vậy thì kiểu tính cách của bạn có khớp với của Holmes hay không?

Cha đẻ của ngành phân loại tính cách theo tâm lý là Carl Jung, với tác phẩm đặt dấu mốc cho nghiên cứu của ông là *Psychological Types* vào năm 1921. Ông đưa ra hai cặp chức năng nhận thức. Một bên là những chức năng “tiếp nhận” (hay “phi lý”) gồm tri giác và trực giác, bên còn lại là những chức năng “xét đoán” (hay “duy lý”) gồm tư duy và cảm giác. Theo thuật ngữ của giới không có

chuyên môn, tri giác là sự cảm thụ từ các giác quan; tư duy là quá trình nhận thức mang tính trí tuệ và logic. Trực giác là sự cảm thụ từ tiềm thức trong khi cảm giác là kết quả của quá trình đánh giá chủ quan và đồng cảm.

Như thế còn chưa đủ phức tạp, Jung quảng thêm vào một nhân tố khác: tính cách của một cá nhân có thể được phân loại thành hướng ngoại (nghĩa theo mặt chữ là “hướng ra ngoài”) hoặc hướng nội (“nhìn vào trong”). Theo phân tích của Jung, mỗi cá nhân ít nhiều đều có các nhân tố thuộc cả bốn chức năng, mỗi nhân tố lại biểu hiện theo cách hướng nội hoặc hướng ngoại.

Triết lí của Jung về sau được nhiều nhà nghiên cứu khác nhau phát triển trong nhiều năm. Trong đó phải kể đến hai mẹ con Katharine Cook Driggs và Isabel Briggs Myers, tác giả của chỉ số phân loại tính cách Myers-Briggs (MBTI), một bảng phân loại đã được đăng kí nhãn hiệu, công bố lần đầu vào năm 1962 trong đó chia tính cách thành 16 loại dựa trên bốn cặp lưỡng phân:

Hướng ngoại (E - Extraversion) – Hướng nội (I - Introversion)
Giác quan (S - Sensing) – Trực giác (I - Intuition)
Tư duy (T - Thinking) – Cảm giác (F - Feeling)
Xét đoán (J - Judging) – Nhận thức (P - Perception)

Các loại tính cách được đại diện bằng một mã bốn chữ cái gồm những chữ cái viết tắt ở trên. Tất nhiên,

Sherlock Holmes chưa bao giờ làm trắc nghiệm tính cách vì ông sống ở thời đại trước khi trắc nghiệm tính cách ra đời, là nhân vật hư cấu và nếu có thật thì cũng sẽ không tham gia vào mấy trò tâm lý vớ vẩn. Tuy nhiên, những người khác từng cố gắng phân tích ông, và rút ra kết luận được nhất trí rộng rãi là có lẽ ông nằm đâu đó giữa hai loại INTP và ISTP: hướng nội, thiên về tư duy trí tuệ thay vì dựa vào cảm xúc, và thường hành động dựa trên thông tin thu thập được thay vì vô đoán tình huống. Về phần ông khớp với loại nào trong cặp giác quan và trực giác thì đáp án mơ hồ hơn. Trong khi đó, người ta từng cho rằng tính cách của Watson khớp nhất với kiểu ISFJ.

Vậy còn bạn? Bạn giống Holmes hơn hay giống Watson hơn? Hẳn là không giống Moriarty⁽¹⁾ chứ? Bài trắc nghiệm MBTI có thể được tiến hành dưới sự giám sát của bác sĩ tâm lý nhưng có nhiều bài trắc nghiệm khác dựa trên lý luận của Jung mà bạn có thể tự làm miễn phí trên internet. Tuy nhiên, cần chú ý rằng trắc nghiệm tính cách không nên coi như trò chơi hay như một môn khoa học chính xác. Trả lời nửa tá câu hỏi trên internet không thể giúp định hình tính cách của bạn, dù tốt hay xấu! Nhưng sử dụng một bài trắc nghiệm tính cách uy tín có thể cho bạn biết đôi điều hữu ích về cơ chế hoạt động của bản thân.

(1) Giáo sư James Moriarty là nhân vật phản diện trong bộ truyện *Sherlock Holmes* của Arthur Conan Doyle. Ông nổi tiếng bởi sự thông minh và là người giật dây phần lớn tội ác ở Anh quốc.

Rèn luyện một bộ não nhANH NHẠY

"Tôi là một bộ não, Watson ạ.
Phần còn lại của tôi chỉ là phụ."

"VIÊN ĐÁ MAZARIN"

Dù tính cách và động lực của Holmes là những bí ẩn mang lại hứng thú bất tận, nếu không có trí tuệ xuất chúng của ông, bạn sẽ không ở đây đọc sách về ông. Có rất nhiều nhân vật thú vị trong đời sống cũng như trong văn học, nhưng hiếm ai có thể giải một câu đố đường như không thể phá giải như vị thám tử vĩ đại.

Buồn thay, ít ai trong số chúng ta có thể hi vọng đạt đến tầm của Holmes trên phương diện trí óc. Tuy nhiên đó chưa hẳn là điều đáng hổ thẹn, vì đã bao giờ xuất hiện một khối óc nào sắc bén hơn Holmes trong văn học đâu? “Anh đã đưa suy luận tới gần với khoa học chính xác đến mức cực hạn,” Watson nói trong *Chiếc nhẫn tình cờ* (một lời tâng bốc khiến cả Holmes cũng phải “đỏ mặt vì đắc ý”). “Nghề thám tử là, hoặc nên là, một môn khoa học chính xác, và nên được đối đãi bằng cùng thái độ lạnh lùng và không cảm xúc như với khoa học,” bản thân Holmes tuyên bố trong *Dấu Bộ Tử*.

Tuy nhiên, đừng vì vậy mà lầm tưởng rằng Holmes chỉ quan tâm đến việc phân tích lạnh lùng và cân nhắc

chứng cứ thực tế. Holmes nói về khía cạnh nghệ thuật trong công việc của mình cũng nhiều không kém gì khía cạnh khoa học. Đây là một thái độ mà ông từng nhắc lại trong “Vụ bí ẩn ở cầu Thor”, khi ông nói về “sự kết hợp giữa trí tưởng tượng và thực tế tạo nên cơ sở cho nghệ thuật của tôi”. Trong *Thung lũng khủng khiếp*, ông nhắc lại sự cần thiết của tư duy sáng tạo: “Biết bao lần trí tưởng tượng là mẹ đẻ của sự thật?”

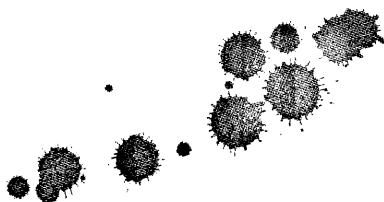
Tin tốt là nếu bạn cảm thấy mình không thể sử dụng chất xám bằng với đẳng cấp của Holmes, bạn có thể huấn luyện bộ não để nó hoạt động hiệu quả hơn. Đây không phải một mớ cảm nang nhảm nhí mà là sự thật đã được khoa học chứng minh. Bộ não có sức bền đáng kinh ngạc và có thể phát triển hoặc biến đổi để ứng phó với mọi lượng yêu cầu bạn đặt ra cho nó. Bạn chỉ cần đảm bảo mình đạt đến trạng thái tốt nhất để đối mặt với các thử thách mới.

Bạn muốn thấy bằng chứng? Thử xét đội ngũ tài xế taxi chính quy ở Luân Đôn. Để gia nhập nghề này, người ứng tuyển phải trải qua nhiều năm nghiên cứu được gọi là “the Knowledge”, học gần 320 tuyến đường chủ chốt trải khắp hàng ngàn con phố trong bán kính sáu dặm (gần 10km) quanh Charing Cross ở trung tâm Luân Đôn. Các học viên của “the Knowledge” thường xuất hiện sự tăng dung lượng của hồi hải mã (phần kết nối với kí ức trong não).

Người thắng cuộc nổi tiếng nhất trong mục đồ vui truyền hình là nhà vô địch năm 1980 Fred Housego, một tài xế taxi đã giữ bằng lái ngay cả sau khi đã trở thành người nổi tiếng. Chủ trách Holmes có thói quen tìm người đánh xe để làm nguồn cung cấp thông tin trong rất nhiều vụ án của mình!

Khởi động

Nghiên cứu cho thấy thường xuyên luyện tập bộ não bằng cách chơi các trò chơi trí óc và giải đố giúp chống lại chứng mất trí ở người già. Nhưng dù còn trẻ thì việc tập thành thói quen này vẫn có ích cho bạn. Sau đây là một số trò chơi kết hợp đố chữ và số.

Câu 1 – Xếp chữ

Bạn có thể sắp xếp lại các chữ cái để thành bốn từ bằng tiếng Anh liên quan đến Holmes hay không? Mỗi chữ cái chỉ được dùng đúng một lần trong bộ đáp án. Có hai từ xuất hiện ở trang này và hai từ ở trang 30.

W E S S L
R N C K
A R H
S O L T
O D M E
H O

D A A G D
N L A S
N A Y O
N Y
G N I L
S R S
M C G
T I A F

Câu 2 – Dãy số

Quan sát các dãy số sau và hoàn thành từng dãy số theo quy luật.

1. 1, 2, 4, 8, 16, 32, ...

2. 3, 9, 27, 81, 243, ...

3. 1, 4, 9, 16, 25, 36, ...

4. 2, 3, 5, 7, 11, 13, ...

5. 12, 33, 14, 30, 16, 27, 18, 24, 20, 21, ...

6. 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, ...

7. 42339, 648, 192, 18, ...

Câu 3 – Thang chữ

Dưới đây là hai thang chữ tiếng Anh. Bắt đầu bằng từ ở trên cùng của mỗi thang, bạn có thể thay một chữ cái mỗi lần để tạo thành một từ mới trên mỗi bậc thang sao cho từ cuối cùng là từ ở chân thang hay không?

i) Cat

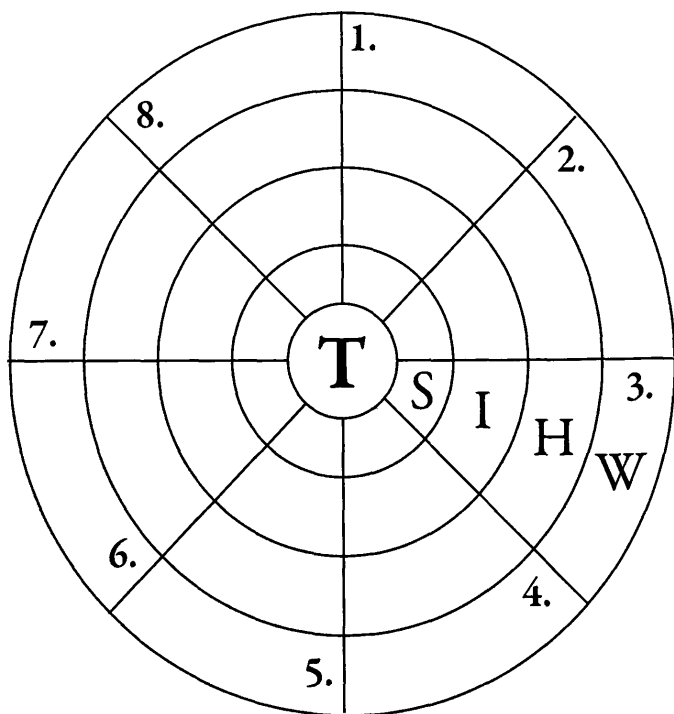
Kid

ii) Game

Foot

Câu 4 – Vòng quay chữ

Sau đây là một vòng quay chữ để bắt đầu hoạt động giãn gân cốt cho trí não của bạn. Hãy chép lại thật nhanh gợi ý ra giấy. Mỗi đáp án là một từ tiếng Anh, bắt đầu từ vòng ngoài cùng và kết thúc bằng chữ “T” ở tâm. Khi bạn đã hoàn thành, các chữ cái quanh viền vòng quay sẽ hình thành một cái tên quen thuộc. (Số 3 đã được làm mẫu)

1. Bản nháp.
2. Món nướng
3. Một trò chơi bài phổ biến. (Whist)
4. Người đứng đầu tu viện.
5. Nét đặc điểm.
6. Một loài vật từng được ưa chuộng nhờ bộ lông của nó.
7. Công khai.
8. Ban đêm.

Cảnh giác với thế giới quanh bạn

"Anh nhìn, nhưng anh không quan sát.
Hai việc đó khác nhau rõ ràng."

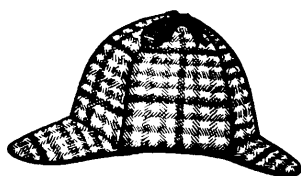
"VỤ TAI TIẾNG XỨ BOHEMIA"

Năng lực quan sát của Holmes là không có đối thủ. Ông có thể quét qua hiện trường và tuôn ra một tràng chi tiết mà vô số người bỏ sót. Ông đã nói điều đó trong “Bí ẩn ở thung lũng Boscombe”: “Anh đã biết phương pháp của tôi rồi. Nó dựa trên việc quan sát các tiểu tiết.”

Một số người trong chúng ta có khả năng quan sát bẩm sinh tốt hơn người khác nhưng dù sao nó vẫn là một khả năng có thể được bồi đắp thông qua luyện tập chăm chỉ và nhiệt tâm. Nhìn thấy – tức là cảm thụ bằng mắt – thì dễ; nhưng quan sát – tiếp thụ vào não những dữ liệu do mắt cung cấp – lại thách thức hơn nhiều. Bạn có thể kể ra người gần gũi thân thiết nhất với bạn mặc gì vào lần cuối cùng bạn gặp họ không, hay chiếc xe vừa vượt qua bạn có màu gì? Số đăng kí của xe nhà hàng xóm là bao nhiêu? Như Holmes đã nhận xét trong *Con chó của dòng họ Baskerville*, “Thế giới đầy rẫy những điều rõ ràng mà không bao giờ có ai chịu quan sát.”

Nếu bạn không có thiên phú về năng lực quan sát, hãy thử tập quan sát một cách có ý thức trong cuộc sống

hàng ngày. Khi ngồi trên xe buýt hay trong tiệm cà phê, hãy nhìn những người xung quanh (nhưng hãy cố tránh tỏ ra như một kẻ theo dõi điên khùng!). Càng tập luyện, kĩ năng này sẽ càng trở nên tự nhiên. Holmes là bậc thầy không thể chối cãi ở môn tài nghệ này. Trong “Vết máu thứ hai”, người hùng can đảm của chúng ta phát hiện vết máu trên thảm và trên sàn gỗ dưới tấm thảm không khớp nhau. Chính phát hiện bị cả một đội cảnh sát điều tra bỏ sót này đã trải đường đến kết luận cuối cùng của vụ án. Tương tự, trong “Vụ mất tích của Tiểu thư Frances Carfax”, Holmes có một quan sát quan trọng về độ sâu của chiếc quan tài, dù trong quá trình đó ông hối hận rằng mình không phát hiện ra sớm hơn: “Mọi việc vốn rõ ràng rành, giá mà mắt tôi không bị che mờ.”

Dỏng tai lắng nghe

“Tôi trần trọc suốt đêm vì ý nghĩ rằng
đâu đó một manh mối, một câu nói kì lạ,
một dấu vết khác thường, đã xuất hiện
trước mắt tôi mà lại bị sơ sẩy bỏ qua.”

“VỤ MẤT TÍCH CỦA TIỂU THƯ
FRANCES CARFAX”

Quan trọng không kém việc phát triển kĩ năng quan sát là cải thiện khả năng nghe. Sau khi Holmes đã phát biểu như trên trong vụ tiểu thư Carfax, ông tiết lộ rằng “vào lúc tảng sáng, câu nói ấy trở lại với tôi”, khi ông nhớ lại một phát ngôn ngẫu nhiên từ ngày hôm trước giúp ông phá giải vụ án. Trong một câu chuyện khác, “Dải băng lốm đốm”, ông hiểu rõ tầm quan trọng của một “tiếng huýt sáo trầm thấp, rõ ràng” lúc nửa đêm hơn bất cứ nhân vật nào khác trong câu chuyện, trừ hung thủ của tội ác kinh khủng đó. Nếu Holmes có thể liên hệ những gì mình nhìn thấy với ý nghĩa của chúng theo cách hiếm ai làm được, thì tương tự như vậy, ông nắm bắt được hàm nghĩa của âm thanh một cách xuất sắc

(ngay cả khi âm thanh đó được nhân chứng kể lại với ông thay vì được ông nghe tận tai).

Một trong những phát hiện nổi tiếng nhất trong toàn bộ tập truyện về Holmes nhắc chúng ta rằng khi lắng nghe, có thể thứ chúng ta không nghe thấy cũng quan trọng không kém gì những thứ chúng ta nghe thấy. Phát hiện đó là về “chuyện kì lạ của con chó lúc nửa đêm”, cụ thể là con chó không sủa trong “Ngọn Lửa Bạc”. Với phần lớn chúng ta, sự im lặng của con chó có thể không gợi ra gì nhiều nhưng khi chi tiết này được vị thám tử vĩ đại nêu lên, ông có thể phân tích được nhiều điều từ đó:

Tôi nhận thấy tầm quan trọng của sự im lặng của con chó, vì một suy luận chính xác luôn dẫn đến những suy luận khác. Vụ việc Simpson cho tôi biết rằng có một con chó trong chuồng ngựa, thế nhưng dù có người đã vào dắt ngựa ra, nó lại không sủa lên để đánh thức hai anh chàng giữ ngựa. Rõ ràng vị khách lúc nửa đêm đó là người con chó rất quen thuộc.

Cũng như khi cải thiện năng lực quan sát, mấu chốt để lắng nghe tốt hơn là luyện tập có ý thức. Chúng ta nghe theo hai cách: thụ động – khi chúng ta nghe đài, nghe giảng hay dạo phố – và chủ động – ví dụ khi ta tham gia vào một cuộc đối thoại.

Có một số bài tập đơn giản bạn có thể dùng để trở thành người lắng nghe hiệu quả hơn. Bắt kênh tin tức

trên đài. Tập trung cao độ vào vấn đề đang được bàn luận. Khi bản tin kết thúc, hãy tắt đài và ghi lại một số ghi chú về vấn đề vừa được nói. Bạn có nhớ được từng mục tin theo đúng thứ tự hay không? Và bạn có nhớ được chủ đề chung hay nắm được các chi tiết quan trọng từ mỗi mục tin hay không? Khi mới bắt đầu, có thể bạn sẽ khá sốc về thu hoạch ít ỏi của mình. Nhưng nếu bạn duy trì tập luyện trong một thời gian, nhiều khả năng bạn sẽ thấy được những tiến bộ vượt bậc. Tương tự, hãy ngồi trong vườn vào một chiều mùa hè. Nhắm mắt và đóng tai lắng nghe. Ghi nhớ lại mọi âm thanh khác nhau mà bạn nghe thấy, dù là tự nhiên hay nhân tạo. Kiểu bài tập như vậy có thể giúp bạn hòa nhập tốt hơn với hoàn cảnh xung quanh.

Cải thiện kĩ năng nghe khi tham gia vào đối thoại là một thách thức hoàn toàn khác. Trong khi đối thoại, phần lớn chúng ta thích được nghe hơn là lắng nghe. Nhưng như vậy, chúng ta có nguy cơ bỏ lỡ cơ hội biết được nhiều thông tin mới có thể sau này sẽ rất có giá trị với chúng ta. Sau đây là một số bí quyết để cải thiện kĩ năng nghe trong đối thoại:

Đặt câu hỏi

Bằng cách đó, bạn khuyến khích đối phương nói và bản thân lắng nghe.

Đừng ngắt lời

Kiểm chế xung động ngắt lời người khác, dù chỉ để tán thành đối phương. Vừa nghe vừa nói cùng một lúc là một kĩ năng rất khó nắm vững.

Tập trung vào người nói

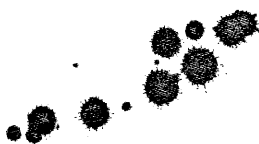
Nghe thì hiển nhiên nhưng thử nghĩ xem đã bao nhiêu lần bạn được giới thiệu với ai đó rồi lập tức quên tên của họ.

Loại bỏ sự phân tán chú ý

Nếu bạn thực sự muốn lắng nghe ai đó, hãy cố gắng tiến hành đối thoại ở một nơi không có tivi đang chiếu bóng đá sau lưng họ, hay nơi không bày mẫu mới nhất của món đồ bạn thích. Giữ vững tiếp xúc bằng mắt với người nói là một cách hay để duy trì lắng nghe.

Lặp lại

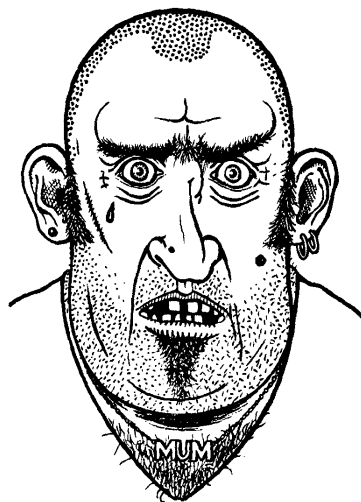
Nghe có vẻ kì lạ, nhưng nhắc lại một điều đặc biệt thú vị mà đối phương vừa nói có thể giúp bạn ghi nhớ nó. Bạn có thể thầm lặp lại trong đầu để không chọc giận người nói vì tưởng rằng bạn cố tình nhại lại họ.

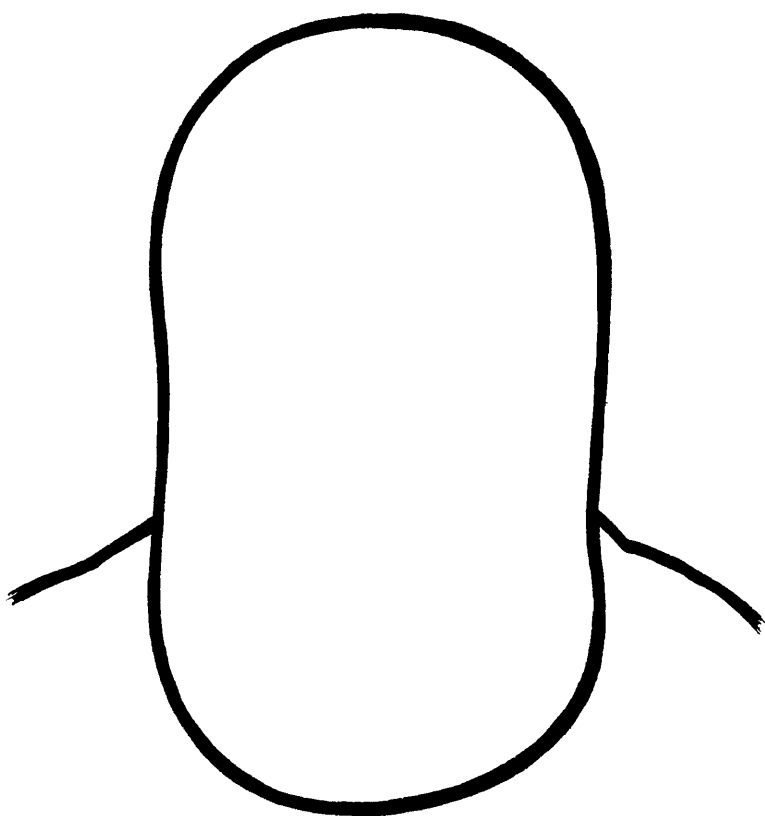

Một trong những lợi thế lớn của việc trở thành người giỏi lắng nghe là nó giúp xây dựng niềm tin với những người bạn nghe và sẽ khiến họ lắng nghe lại bạn.

Câu 5 - Bức tranh khó coi

Trong bài tập này, hãy dành một phút để nhìn kĩ chân dung của Dave Dữ Dằn, một tên cướp khét tiếng, sau đó vẽ lại khuôn mặt của Dave vào trang 43 hoặc vào một tờ giấy riêng.

Độc vị những ẩn ý

"Tôi chẳng đọc gì ngoài tin tức hình sự
và mục tư vấn bạn đọc."

"NHÀ QUÝ TỘC ĐỘC THÂN"

Có lẽ không sai khi cho rằng phát ngôn trên của Holmes mang chút ý bông đùa. Có thể dẫn ra thông tin chính xác vào những khoảnh khắc thích hợp nhất, rõ ràng ông phải đọc rất rộng. Tuy nhiên, câu nói về việc chỉ đọc tin tức và mục tư vấn bạn đọc cho thấy ông có khả năng tập trung chú ý vào những tư liệu hữu ích nhất đối với công việc trước mắt của mình. Nhưng thay vì thu hẹp phạm vi đọc, khả năng lớn hơn là Holmes là một nhân tài cừ khôi trong môn đọc nhanh, có thể hấp thụ lượng văn bản lớn với tốc độ cao và rút ra thông tin mình cần.

Các nghiên cứu đã cho thấy rằng tốc độ đọc trung bình ở người lớn là khoảng từ 175 đến 350 từ mỗi phút. Then chốt của việc đọc nhanh không phải đơn giản là đọc càng nhiều càng tốt trong khoảng thời gian càng ngắn càng tốt, mà là đọc sao cho hiệu quả. Lướt mắt qua khoảng 500 chữ mỗi phút thì cũng tốt thôi, nhưng sẽ không ích gì mấy nếu ý nghĩa của những chữ đó không đọng lại theo một tốc độ như vậy.

Sau đây là một số ý tưởng để trở thành người đọc hiệu quả hơn:

Đọc trong môi trường có lợi cho sức tập trung

Đến một nơi yên tĩnh. Tắt tivi, đài, điện thoại... bất cứ thứ gì có thể khiến bạn phân tâm.

Tập đọc thành đoạn!

Khi tập đọc, chúng ta đọc từng từ một. Tuy nhiên, chúng ta có khả năng đọc từng cụm từ một. Trên thực tế, người ta từng tranh luận rằng đọc thành đoạn khiến ý nghĩa của văn bản rõ ràng hơn là tập trung vào từng từ riêng biệt. Khi một người trưởng thành đọc, mắt họ có xu hướng tiếp thu nhiều từ cùng một lúc, thường lướt đi trước so với vị trí họ nghĩ họ đang ở trong văn bản. Từ giờ hãy thử cách đó khi bạn tập đọc!

Thả lỏng

Thông thường trong khi đọc, tầm mắt của bạn sẽ bao quát một đoạn khoảng bốn đến năm chữ. Hãy lùi đoạn văn này ra xa và thả lỏng tầm mắt. Nhiều khả năng bạn sẽ phát hiện mình thu được nhiều từ hơn nữa vào mỗi đoạn. Tầm mắt của bạn thậm chí có thể vươn tới tận cuối hàng chữ khi bạn đang đọc ở giữa hàng. Bằng cách

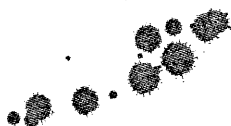
luyện tập, bạn có thể đọc thành đoạn, giảm bớt đáng kể thời gian cần để đọc lướt một trang.

Học cách tập trung vào các từ then chốt

Lấy câu sau làm ví dụ: "Cuốn sách này bao gồm nhiều thông tin về thám tử nổi tiếng Sherlock Holmes." Đây là những từ quan trọng nhất? "Sách" cho chúng ta biết chủ thể chúng ta đang nói tới là gì, trong khi "thông tin" cho ta biết đại khái loại nội dung của nó và "Sherlock Holmes" cho ta biết đề tài cụ thể. Những từ còn lại, dù ít nhiều hữu ích, hoàn toàn có thể lướt qua nếu bạn đọc nhanh.

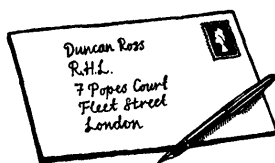
Ngừng đọc nhầm

Nhiều người trong chúng ta có hành vi gọi là "đọc nhầm", tức là trong khi đọc có một giọng nói nhỏ nhỏ đọc thành tiếng từng từ trong đầu chúng ta. Một người đọc thành thạo thực sự không cần làm việc đó. Não của bạn hiểu một từ nhanh hơn tốc độ bạn đọc từ đó lên. Sau đây là một thí nghiệm thú vị cho thấy vì sao bạn không cần để tâm đến từng từ lẻ tẻ trong khi đọc. Hãy cân nhắc đoạn văn gồm toàn các chữ tiếng Anh có vẻ vô nghĩa sau:

It's quite possible to make sense of this sentence even though only the first and last letters of each word are where they should be.

Một số người có thể nắm được nghĩa của nó hầu như ngay lập tức, trong khi với những người khác trông nó không khác gì một dãy chữ cái vô nghĩa. Vậy thì bằng cách nào mà một số người có thể hiểu được? Nhiều người trong chúng ta không đọc từng chữ cái của mỗi từ trong khi đọc lướt một văn bản. Trên thực tế, chúng ta thường chỉ cần chữ cái đầu và cuối của mỗi từ mà thôi. Nào chúng ta sau đó sẽ tự thực hiện phép thuật của mình và, nhờ vào sự kết hợp giữa kinh nghiệm và ngữ cảnh, có thể dự đoán mỗi từ có khả năng mang nghĩa gì. Cụ thể, câu trên có nội dung như sau: "It's quite possible to make sense of this sentence even though only the first and last letters of each word are where they should be" (Ta hoàn toàn có thể hiểu được ý nghĩa của câu này dù chỉ có chữ cái đầu và cuối của mỗi từ ở đúng vị trí.) Đọc nhầm là một thói quen xấu và, như hầu hết các thói quen xấu khác, bạn có thể bỏ được nó nếu có chút ý chí.

Tránh đọc lại

Một thói quen xấu nữa là “hồi quy”. Từ này không có nghĩa là trở lại với tiềm thức và phát hiện ra rằng kiếp trước bạn từng là thái giám tâm phúc của Cleopatra đâu. Hồi quy trong khi đọc tức là quay lại phần trước của văn bản để kiểm tra lúc này bạn đã đọc đúng chưa. Thay vì củng cố độ thấu hiểu văn bản, hành vi này có xu hướng phá vỡ mạch tập trung và giảm mức độ hiểu tổng thể của bạn. Hãy chỉ đọc lại khi nào bạn thực sự cần.

Sử dụng đầu đề

Hãy để ý văn bản có công cụ nào giúp bạn tăng tốc độ đọc hay không. Phải chăng có nhiều đầu đề tóm gọn nội dung, cùng các gạch đầu dòng để bạn soát tìm?

Dùng ngón tay

Đừng nghĩ rằng đã lớn thì không thể dùng ngón tay để lần theo tiến độ đọc. Việc này sẽ giúp bạn giữ cho mắt tập trung vào đúng vị trí trong văn bản, tăng cường tốc độ đọc.

Chọn lựa kĩ càng

Hãy chấp nhận rằng một số văn bản không thích hợp để đọc nhanh. Nếu bạn chuẩn bị kí văn bản vay thể chấp chẳng hạn, thì đừng tham tiết kiệm thời gian bằng cách đọc qua loa. Tương tự, một khổ thơ tinh tế do tình yêu đích thực của bạn sáng tác không thể đọc như một tập ghi chú.

Được trang bị những kiến thức trên rồi thì hãy thử làm bài tập sau.

Câu 6 – Đọc nhanh

Trong đoạn trích từ “Hội Tóc Đỏ” dưới đây, Jabez Wilson, chủ một hiệu cầm đồ, đang kể lại với Holmes đoạn hội thoại giữa ông ta và Duncan Ross, người vừa đề nghị thuê Wilson vào một vị trí tương đối lạ lùng. Đoạn văn dài gần 300 chữ. Hãy đọc chỉ trong ba mươi giây, rồi lật sang trang sau và trả lời câu hỏi để xem bạn tiếp thu được bao nhiêu.

"Thời gian ra sao?" Tôi hỏi.

"Mười giờ đến hai giờ."

Thưa ông Holmes, việc ở tiệm cầm đồ chủ yếu là vào buổi tối, đặc biệt là tối thứ Năm và thứ Sáu, ngay trước ngày trả lương; vậy nên kiếm thêm chút ít vào các buổi sáng sẽ rất thích hợp với tôi. Hơn nữa, tôi biết rằng trợ lí của tôi là người đáng tin cậy, có việc gì cậu ta sẽ xử lí.

"Như vậy rất tiện cho tôi," tôi nói. "Còn thù lao?"

"Bốn bảng một tuần."

"Còn công việc?"

"Hết sức đơn giản."

"Thế nào là hết sức đơn giản?"

"Tức là, ông phải có mặt ở văn phòng, hoặc ít nhất là trong tòa nhà, toàn bộ thời gian làm việc. Nếu rời đi, coi như ông chấp nhận bỏ vị trí này vĩnh viễn. Điểm này cần nắm cho rõ. Nếu ông rời khỏi văn phòng trong khoảng thời gian đó tức là không tuân thủ điều kiện làm việc."

"Chỉ có bốn giờ mỗi ngày mà thôi, tôi sẽ không nghĩ đến việc rời đi đâu," tôi đáp.

"Không được phép dù vì bất cứ lí do gì," ông Duncan Ross nói, "ốm đau hay việc riêng hay gì cũng vậy. Ông phải ở đúng chỗ đó, hoặc ông mất việc."

"Và công việc là gì?"

"Là chép lại cuốn Bách khoa thư Britannica. Đã có sẵn tập đầu tiên. Ông phải tự sắm bút, mực

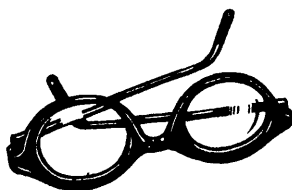
và giấy thấm, nhưng chúng tôi sẽ cung cấp bàn ghế. Ông sẵn sàng làm việc từ ngày mai chứ?”

“Chắc chắn rồi,” tôi trả lời.

“Vậy thì, tạm biệt, ông Jabez Wilson, và cho phép tôi chúc mừng ông một lần nữa vì đã may mắn giành được vị trí quan trọng này.”

Câu hỏi

1. Ross đề nghị trả Wilson bao nhiêu tiền?
2. Wilson cần chép lại tác phẩm nổi tiếng nào?
3. Thời gian làm việc của Wilson như thế nào?
4. Wilson phải tự chuẩn bị những công cụ nào?
5. Theo Wilson, việc ở tiệm cầm đồ chủ yếu diễn ra vào lúc nào?

Có tư tưởng rộng mở

“Một sự việc càng lạ thường thì thực ra nó lại càng ít bí ẩn. Chính những vụ án tầm thường, không đặc sắc mới thực sự hóc búa, cũng như khuôn mặt phổ thông là khuôn mặt khó nhận dạng nhất.”

“HỘI TÓC ĐỎ”

Holmes là một bậc thầy biến báo. Tức là với bất kì kế hoạch nào đã chuẩn bị sẵn, ông cũng có thể điều chỉnh để phù hợp với tình hình thực tế. Bất kể tình huống có trở nên kì quặc hay ngoài dự đoán đến đâu, ông luôn mở rộng tư tưởng để tiếp nhận mọi loại khả năng bất thường. Ông nhận ra rằng một việc có vẻ ít khả năng xảy ra không có nghĩa nó là điều bất khả thi. Kiểu tư duy linh hoạt như vậy là tối quan trọng trong việc phá giải nhiều vụ án ông từng gặp.

Với người thường như chúng ta, quan niệm bị lật đổ có thể là một đả kích cực kì nghiêm trọng và khiến nhiều người mất thăng bằng, khiến chúng ta không thể đối mặt với tình hình mới hay xử lí được thông tin mới. Chúng ta quá tin chắc vào nhận thức của mình về nhiều điều đến mức không thể tiếp nhận khả năng rằng có thể thực ra những nhận thức đó là sai.

Trong lịch sử đã có nhiều ví dụ kinh điển về sự hạn hẹp trong tư duy. Galileo và Giáo hội Công giáo La Mã mâu thuẫn nghiêm trọng với nhau vì ông khẳng định rằng Trái Đất quay xung quanh Mặt Trời chứ không phải

ngược lại – một luận điểm mà ngày nay không mấy ai không chịu tiếp nhận. Thế nhưng vẫn có đủ loại ý tưởng chúng ta chấp nhận là sự thật không thể chối cãi trong khi trên thực tế chúng hoàn toàn không đúng. Hãy xem xét một số truyền thuyết đô thị sau đây.

Vạn Lý Trường Thành là vật thể nhân tạo duy nhất trên Trái Đất có thể nhìn thấy được từ Mặt Trăng. Sai – chúng ta không thể nhìn thấy nó từ Mặt Trăng.

Tổng thống Kennedy nói với người Đức rằng ông là bánh vòng nhân thạch⁽¹⁾. Sai. Đúng là trong bài diễn văn năm 1963 ông đã nói "Ich bin ein Berliner". Và đúng là có một loại bánh vòng được gọi là Berliner. Nếu Kennedy nói "Ich bin Berliner", như người ta thường cho rằng đáng lẽ ông cần nói, thì ý của ông sẽ là ông là một người con của thành phố Berlin, mà thực tế ông không phải. Câu nói của ông là đúng ngữ pháp và bao hàm thông điệp ông muốn truyền tải: ông đồng lòng với người dân Berlin.

Để thể hiện quyền năng của đế vương, Canute, Vua nước Anh thế kỉ 11, đã lệnh cho nước biển

(1) Jelly doughnut

dừng lại trước khi nó làm ướt chân ông. Sai. Câu chuyện này hầu như chắc chắn là hư cấu.

Sherlock Holmes là có thật. Hoàn toàn không. Thành thực mà nói. Giữ cho tư tưởng rộng mở là một kĩ năng mạnh đòi hỏi chúng ta không được vội vã đưa ra phán xét hoặc đánh giá mọi việc theo bề mặt, cũng không được từ chối chấp nhận rằng một điều chúng ta nghĩ là thế này có thể thực ra là thế khác.

Tư duy đa chiều

"Những điều bất bình thường lại thường là
chỉ dẫn thay vì là trở ngại."

"CHIẾC NHẪN TÌNH CỜ"

Thời gian gần đây thế giới đầy rẫy những nhà tư vấn tự phong kiếm bộn tiền bằng cách tán dương giá trị của “tư duy độc lập, “tư duy sáng tạo”, hay “tư duy thoát khuôn mẫu”. Dù ngốc nghếch, mớ từ ngữ của họ cũng ẩn chứa một điểm chí lí. Nói một cách đơn giản, khả năng tư duy đa chiều – tức là xem xét một vấn đề từ nhiều góc độ thay vì cắm đầu cắm cổ vào nó – có thể là một kĩ năng hết sức hữu ích.

Holmes là một bậc thầy không thể phủ nhận trong tư duy đa chiều. Hầu như mọi vụ án do bác sĩ Watson ghi lại đều có chi tiết Holmes tiến hành những bước nhảy trí tuệ xảo diệu mà không ai khác có thể thực hiện được. Thành thực mà nói, khả năng chúng ta với được tới tầm của Holmes trong tư duy đa chiều là rất thấp. Tin vào việc đó chẳng khác gì tin rằng bạn có thể rê bóng thắng Lionel Messi, bàn về lí thuyết dây thuyết phục hơn Stephen Hawking, hay ăn mặc kì cục hơn Lady Gaga. Một số loại tài năng chỉ được ban cho số ít, và khi nói đến tư duy đa chiều, không ai chạm được tới Holmes.

Nhưng điều đó không thể ngăn bạn phát triển đến hết những kĩ năng của mình theo hướng tư duy đa chiều. Sau đây là một vài bài tập để kích thích bộ não của bạn.

Câu 7 – Ghép chữ

Trong bài tập tiếng Anh sau, hãy viết một từ vào cột B để khi thêm vào cuối mỗi từ ở cột A hoặc đầu mỗi từ ở cột C sẽ tạo thành hai từ mới. (Nếu muốn, bạn có thể viết đáp án theo thứ tự ra một trang giấy riêng).

A

B

C

break

standing

honey

beam

note

keeper

police

hole

stone

paper

screen

time

Câu 8 – Đố chữ

Trong bài tập sau, mỗi câu đố chữ đại diện một câu chuyện khác nhau về Sherlock Holmes. Bạn có thể tìm ra mỗi câu đố chỉ câu chuyện nào hay không? Viết đáp án ra một trang giấy riêng.

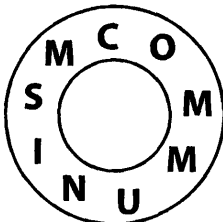
1. **THE ROLLING STONES**

2. Bohe Profumomia

3.

4. **BL^UOK^E**

5. **Fred Astaire, Rudolf Nureyev, Nijinsky, Gene Kelly**

6.

7. Bonaparte, Hạ sĩ nhỏ bé, người đảo Corse, chồng của Joséphine, Hoàng đế nước Pháp.

8. $2 - 1/4 = 1?$

9.

10. Cu + Copacabana/Bondi/Venice

Câu 9 – Điền từ vào ô trống

Trong bài này, hãy thử điền vào hai chỗ trống cuối cùng của mỗi dòng. Mỗi danh sách có một quy luật mà bạn cần động não để tìm ra.

1. Sáng Thế, Xuất Hành, Levi, Dân Số, Đệ Nhị Luật, Joshua, Các Quan Xét, Ruth, _____

2. M T W T F _____

3. 31 28 31 30 31 30 31 31 30 31 _____

4. M V E M J S _____

5. A S D F G H J _____

6. Moskva, Los Angeles, Seoul, Barcelona, Atlanta, Sydney, Athens, Bắc Kinh, _____, _____
7. 1660 1685 1688 1702 1714 1727 1760 1820
1830 1837 1901 1910 _____
8. Cộng hòa Séc, Slovakia, Eritrea, Palau, Đông Timor, Montenegro, _____, _____
(Nếu cần thiết, hãy viết đáp án ra một trang giấy riêng)

Câu 10 – Cái quái gì đây?

Một số câu đố hóc búa để thử tài tư duy đa chiều của bạn.

1. Một người bước vào quán hỏi xin một cốc nước. Nhân viên quầy bar đi rót nước rồi đột nhiên nhào tới vị khách đứng bên kia quầy, găm vào mặt ông ta. Vị khách cảm ơn nhân viên rồi rời đi. Vì sao?
2. Cha của Louise có ba cô con gái. Cô cả tên là April, cô thứ hai tên là May. Cô út tên gì?
3. Tom đến cửa hàng của Harry và hỏi Harry một thanh sô-cô-la bao nhiêu tiền. Harry nói sáu mươi xu một thanh và một bảng hai thanh. Tom đặt một bảng lên quầy, Harry liền hỏi cậu mua một thanh hay hai thanh. Vài phút sau, Dick bước vào cửa hiệu và hỏi Harry cùng những

câu hỏi đó, nhận được cùng câu trả lời. Dick cũng đặt một bảng lên mặt quầy, Harry liền đưa cho cậu hai thanh mà không hỏi cậu muốn mua bao nhiêu. Vì sao?

4. Một người phụ nữ có được phép lấy anh em trai của ông chồng góa của bà ta hay không?
5. Một chiếc máy bay Pháp bị rơi ở Luxembourg. Người sống sót nên được chôn cất ở đâu?
6. Một vườn cây ăn quả có ba chiếc thùng dán nhãn “Cam”, “Chanh” và “Cam & Chanh”. Mỗi thùng đều bị dán nhãn sai. Làm sao để biết được nhãn nào cần được dán lên thùng nào chỉ bằng cách lấy một quả ra khỏi một thùng duy nhất?
7. Don Dò Dẫm bị nghi ăn trộm từ một công ti hân vừa ghé qua. Hân bị cảnh sát chặn lại nhưng họ không tìm được tang vật trên người lẫn trong chiếc xe tải hân đang lái. Tuy vậy, cảnh sát vẫn bắt giữ và kết tội hân trộm cắp. Hân đã lấy trộm thứ gì?

Chọn bạn mà chơi

“Bạn thân mến, tôi thú nhận rằng
tôi nợ anh rất nhiều.”

“CON CHÓ CỦA DÒNG HỌ BASKERVILLE”

Dù có địa vị độc lập là vị thám tử vĩ đại nhất trong lịch sử văn học Anh, nhưng Holmes chỉ là một nửa của cặp bài trùng dù đôi khi chính ông cũng không sẵn sàng thừa nhận. Holmes là người tự tin (thậm chí tự đại) và có những lúc châm chọc Watson không thương tiếc. Ngay cả khi “tỏ ra tử tế”, những lời khen của ông cũng mang hai nghĩa rõ rệt. Trong *Con chó của dòng họ Baskerville*, ông nói với Watson bằng giọng điệu có phần kẻ cả: “Có thể bản thân anh không tỏa sáng, nhưng anh là vật truyền ánh sáng. Một số người không sở hữu năng lực thiên tài lại có năng lực đặc biệt trong việc kích thích nó.”

Một số phiên bản trên truyền hình và điện ảnh (nổi bật phải kể đến Watson của Nigel Bruce bên cạnh Holmes của Basil Rathbone trong các bộ phim Hollywood vào những năm 30 và 40), đã khắc họa Watson như một người vô dụng. Nhưng thực tế không phải vậy. Ông là một bác sĩ giỏi từng phục vụ cho đất nước tại Ấn Độ và Afghanistan. Ông có

những nhược điểm riêng (có nhiều dấu hiệu ám chỉ tiền sử nghiện rượu và đánh bạc), nhưng trong quan hệ hợp tác với Holmes, chỉ có thể dùng từ trung thành và can đảm phi thường để mô tả về ông, và ông thường đem đến phần “người” bị khuyết thiếu ở vị thám tử vĩ đại.

Holmes cũng biết rõ điều đó. Khi ông chăm chọc Watson, việc đó thường mang ý trêu đùa thân thiết thường thấy ở tình bạn bền chắc. Lí trí của Holmes công nhận rằng Watson lấp đầy một số lỗ hổng trong tính cách của bản thân mình và là đồng sự hoàn hảo bất cứ khi nào ông cần. Watson đối với Holmes là “người... tôi có thể hoàn toàn tin cậy”. Trong cuộc phiêu lưu liên quan đến dòng họ Baskerville, Sherlock thừa nhận rằng “Không ai khác đáng giữ bên cạnh hơn khi lâm vào hiểm cảnh.”

Quan trọng hơn cả, Watson là người làm nền hoàn hảo cho Holmes, một người mà vị thám tử vĩ đại có thể thảo luận cùng về mạch suy nghĩ của mình (dù ông thường làm việc đó một cách thần bí đến phát bực). Holmes thậm chí từng nói: “Không gì giúp làm sáng tỏ vụ án tốt hơn trình bày nó với một người khác”. Nếu có lỗ hổng trong mạch suy nghĩ, bàn về những suy luận của mình với Watson là một cách chắc chắn để bộc lộ chúng.

Bản thân Watson cũng hiểu rõ đóng góp của mình trong cuộc chiến chống tội phạm. “Tôi là viên đá mài cho trí óc của anh,” ông viết trong “Người đàn ông leo tường”. “Tôi kích thích khả năng của anh”. Trong

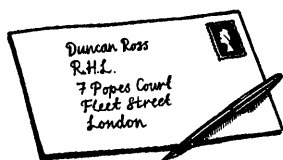
“Cung đàn sau cuối”, một Holmes đầy phiền muộn nói với người bạn lâu năm: “Anh bạn già Watson của tôi! Anh là điểm cố định duy nhất trong một thời đại chuyển mình.” Nhưng có lẽ Holmes đã gói gọn đầy đủ nhất trong “Vị thám tử hấp hối”: “Anh sẽ không làm tôi thất vọng. Anh chưa bao giờ làm tôi thất vọng.”

Holmes, một người từng chính miệng thừa nhận “chưa bao giờ yêu”, biết rõ rằng “không ai là một hòn đảo” như lời John Donne đã nói. Ông hiểu rằng một tình bạn bền chặt không hạ thấp giá trị của ông hay khiến ông mất đi vinh quang mà chỉ biến ông thành con người hoàn thiện hơn trước. Chắc chắn ông sẽ tán đồng với nhà thơ người Anh thế kỉ 17 Abraham Cowley:

Acquaintance I would have, but when it depends
Not on the number, but the choice of friends.

(Tạm dịch:

Người quen tôi không thiếu, nhưng khi cần
Tôi không cần số lượng, mà cần chí thân.)

Đón nhận vận may

"Chắc chắn chúng ta đã được vận may
phi thường ưu ái."

"CHIẾC VƯƠNG MIỆN NẠM NGỌC BERIN"

Chúng ta dễ mặc nhiên cho rằng trí óc siêu phàm của Sherlock đảm bảo thành công trong mọi vụ án, nhưng ông cũng là nạn nhân của vận số – may hay rủi – như mọi người. Trong “Peter Hắc ám”, vụ án được giải quyết “chỉ đơn giản nhờ việc may mắn có được manh mối chính xác ngay từ đầu.” Ngược lại, trong *Con chó của dòng họ Baskerville*, Watson nói: “May mắn đã chống lại chúng tôi hết lần này đến lần khác trong vụ điều tra này, nhưng giờ đây cuối cùng nó đã đứng về phía tôi.”

Không ai trong chúng ta có thể kiểm soát được ảnh hưởng của vận may trong cuộc sống nhưng vẫn có cách để tình thế nghiêng về phía chúng ta. Năm 2003, giáo sư Richard Wiseman tiết lộ kết quả của nghiên cứu kéo dài mười năm ông thực hiện về vận rủi và vận may. Kết quả cho thấy những người “may mắn” tự tạo ra vận may của mình. Ông viết trên *Daily Telegraph*:

Nghiên cứu của tôi tiết lộ rằng người may mắn tạo ra vận may thông qua bốn nguyên tắc cơ bản.

Họ giỏi tạo ra và phát hiện cơ hội, có những quyết định may mắn bằng cách lắng nghe trực giác, tạo ra những lời tiên tri tự mình thực hiện được nhờ ý chí lạc quan, và nuôi dưỡng thái độ kiên cường có thể biến vận rủi thành vận may.

Wiseman không phải người đầu tiên cho rằng chúng ta có thể ảnh hưởng đến thời vận của chính mình. Ovid từng viết, “Vận may quyết định tất cả; hãy luôn thả cần câu; trong dòng suối nơi bạn ít ngờ tới nhất, sẽ có cá.” Ông trùm điện ảnh Samuel Goldwyn từng nhận xét “Tôi càng chăm chỉ, tôi càng may mắn.”

Cũng có những bằng chứng chưa được kiểm nghiệm, cho thấy những điều vĩ đại có thể bắt nguồn từ chút ít may mắn. Từ việc Christopher Columbus vô tình phát hiện châu Mỹ trong khi đi tìm đường biển mới tới phương đông, cho đến phát minh của Alexander Fleming với thuốc penicillin hay thậm chí sự ra đời của Coca-Cola, tất cả đều nhờ phần lớn vào may mắn.

Tóm lại, nếu vận may quyết định tìm đến bạn, đừng cự tuyệt. Hãy đón nhận. Sherlock Holmes chắc chắn đã làm thế khi có cơ hội.

Rút kinh nghiệm từ sai lầm

“Tôi đã phạm sai lầm, Watson thân mến ạ,
một việc tôi e rằng thường xảy ra hơn những người
chỉ biết đến tôi qua ghi chép của anh vẫn nghĩ.”

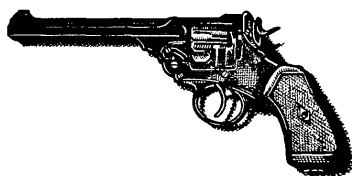
“NGỌN LỬA BẠC”

Ai cũng phạm sai lầm, kể cả vị thám tử vĩ đại. Nhưng ông biết rằng phạm sai lầm có thể tha thứ miễn là bạn chỉ phạm một lần. Về vấn đề này ông nhận xét trong “Vụ mất tích của Tiểu thư Frances Carfax”:

“Nếu anh muốn thêm vụ án này vào ghi chép của mình, Watson thân mến,” tối hôm ấy Holmes nói, “nó chỉ có thể là một ví dụ cho mảng tối tạm thời mà ngay cả bộ óc cân bằng nhất cũng có thể gặp phải. Những sa sẩy như vậy xảy đến với tất cả mọi người, và người giỏi nhất là người có thể nhận ra và sửa chữa nó. Đối với khía cạnh này, có lẽ tôi có chút ít quyền lên tiếng.”

Ngày nay, phạm sai lầm được coi là một nhân tố thiết yếu trong tiến bộ và phát triển. Năm 2007, Robert Sutton, giáo sư môn khoa học quản lý và công trình tại Đại học Stanford, viết một bài blog cho Tạp chí Kinh doanh Harvard:

Một trong những khẩu hiệu mà tôi và Diego Rodriguez thường dùng ở Viện Thiết kế Harvard là “thất bại là mẹ thành công”. Chúng tôi khuyến khích sinh viên rút ra bài học từ chuỗi bất tận gồm cả những trở ngại nhỏ lẫn thành công phát sinh từ việc bắt tay vào làm (thay vì chỉ nói về những việc đó). Mượn lời người sáng lập và truyền cảm hứng cho Viện Thiết kế David Kelley: “Nếu bạn lặp lại sai lầm hết lần này đến lần khác, bạn chẳng học được gì cả. Nếu bạn liên tục phạm những sai lầm mới khác nhau, tức là bạn đang làm những điều mới và học được những thứ mới.”

Giữ tập trung

“Trí não tôi như một động cơ hết tốc lực,
xé vụn chính mình vì không được nối với
công việc nó sinh ra để làm.”

“ĐÊM KINH HOÀNG Ở ĐIỂN TRANG WISTERIA”

Như giáo viên từng nhồi nhét vào đầu bạn khi còn nhỏ, cách tốt nhất để tránh sai lầm là giữ tập trung. Theo những gì Watson ghi lại trong “Người đạp xe đơn độc”, Holmes “thích sự chính xác và tập trung trong suy nghĩ hơn tất cả”.

Với hầu hết chúng ta, trí óc luôn trong tình trạng dao động. Chúng ta nghĩ nhiều thứ trong đầu và rất dễ rơi vào vòng tròn luẩn quẩn vô ích. Nếu không có một chút tập trung chúng ta có thể thấy mình bị nhấn chìm dưới mớ hỗn loạn trong chính đầu óc của mình.

Nhưng bằng cách nào đó hầu hết chúng ta vẫn duy trì được một mức độ kiểm soát nhất định đối với các dòng suy nghĩ bằng cách tập trung vào đối tượng cần tập trung tại thời điểm đó. Làm sao ta thực hiện được điều đó hiệu quả như vậy là một bí ẩn mà nhiều khối óc vĩ đại nhất hiện nay đang nỗ lực tìm cách phá giải. Điểm chung được họ nhất trí rộng rãi là, ở cương vị một giống loài, chúng ta có thiên hướng đáng kể đối với “sự kiểm soát chú ý”. Sau đây là một số gợi ý để giúp bạn cải thiện sức tập trung của mình:

Cũng như việc giữ cho trí óc nhanh nhạy, khả năng tập trung của bạn liên quan trực tiếp đến chất lượng nghỉ ngơi, thư giãn và bổ sung năng lượng của bạn. Nếu bạn biết rằng mình cần có mức độ tập trung cao nhất, hãy đảm bảo bạn ăn uống đầy đủ, ngủ ngon và kết hợp thời gian thư giãn với lịch làm việc.

Nếu bạn cần tập trung trong khoảng thời gian ngắn, một liều caffeine có thể đáp ứng yêu cầu đó, dù nghiên cứu đã chỉ ra rằng bạn càng uống cà phê thường xuyên, hiệu quả sẽ càng giảm.

Duy trì sự tươi mới. Rất dễ sa vào vòng tuần hoàn nhụt nhèo, mà tệ nhất lại là cách chắc chắn khiến ta mất tập trung. Nếu bạn làm cùng một quy trình hàng ngàn lần, vừa làm vừa nhìn ra cửa sổ, ao ước được ở đâu đó kích thích hơn, bạn sẽ dễ mắc lỗi hơn rất nhiều. Nếu bạn cảm thấy mình đang dần lơ đãng, hãy dành một phút để làm hay lên kế hoạch cho điều gì đó khiến bạn thực sự quan tâm – sau đó, nhiều khả năng bạn sẽ thấy mình tập trung tốt hơn vào việc đang làm.

Đừng làm quá nhiều việc cùng một lúc. Một số người cho rằng đây vốn không phải vấn đề đối với nam giới vì giới này bẩm sinh không có khả năng đa nhiệm. Nhưng không ai có thể thực sự làm việc với hiệu suất tốt nhất khi làm bảy mươi ba

nhệm vụ khác nhau cùng một lúc. Nếu bạn thực sự cần tập trung vào một hoạt động nào đó, hãy dành cho nó toàn bộ sự chú ý của mình.

Đưa mình vào một môi trường không có nhiều yếu tố gây xao nhãng.

Luyện cho bản thân thói quen tập trung có ý thức khi cần. Hãy tự nhủ “bây giờ mình cần tập trung” (hoặc điều gì tương tự) nếu việc đó giúp bạn tập trung.

Tìm ra thời điểm bạn có sức tập trung cao nhất. Một số người có thói quen dậy sớm, những người khác lại là cú đêm và có cả những người thấy mình làm việc hiệu quả nhất ngay sau bữa trưa. Hãy tìm ra khi nào là những giờ tối ưu đối với bạn và lập thời gian biểu cho những nhiệm vụ cần mức độ tập trung cao nhất vào khung giờ đó.

Một phương pháp hữu hiệu là tiến hành những hoạt động hoặc trò chơi thúc đẩy tập trung. Sau đây là một số ý tưởng ban đầu dành cho bạn:

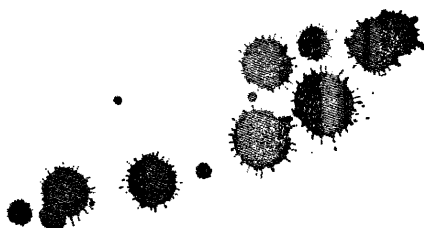
Đọc ngược bảng chữ cái. Sau khi đọc hết một lượt, lặp lại nhưng nhanh hơn.

Nhớ lại tất cả các quốc gia bạn từng đến.

Liệt kê ngày sinh của mọi người trong gia đình.
Nhớ lại tất cả bạn học cùng lớp.

Đọc bảng cửu chương. Không chỉ những bảng dễ nhớ mà cả những bảng bạn hay nhầm lẫn.

Chọn một chủ đề bạn đặc biệt quan tâm và kiểm tra bản thân. Ví dụ, nếu bạn say mê ban nhạc The Beatles, hãy thử kể tên tất cả những bản hit từng đứng đầu của họ. Hoặc nếu bạn là fan cuồng bóng đá, hãy kể tên nhà vô địch của mỗi mùa từ gần nhất đến xa nhất mà bạn nhớ được.

Logic và suy luận

“Tôi không bao giờ đoán. Đó là một thói quen
cực kì tai hại đối với suy luận logic.”

“DẤU BỘ TƯ”

Tài năng xuất chúng của Holmes được thể hiện ở đỉnh cao hết lần này đến lần khác khi ông tiến hành suy luận từ những bằng chứng có vẻ chứa rất ít giá trị với những người khác. Quả thực, kết luận ông đưa ra chính xác đến mức nhiều lúc có vẻ như ông sở hữu những năng lực bí ẩn hay khả năng ngoại cảm. Nhưng quá trình suy luận logic diễn ra như thế nào?

Thu thập bằng chứng

Nhờ năng lực quan sát tinh tế, Holmes có thể thu được lượng thông tin lớn từ cả những nguồn ít triển vọng nhất.

Đặt đúng câu cần hỏi

Holmes thiết lập những câu hỏi rõ ràng trong đầu mà ông cần câu trả lời. Ví dụ, quần áo của

người này cho mình biết gì về xuất thân hay nghề nghiệp của người đó? Sự im lặng của con chó thể hiện điều gì? Vì sao một chủ hiệu cầm đồ tóc đỏ lại được yêu cầu chép lại một cuốn bách khoa thư trong vài tiếng một ngày?

Xây dựng giả thuyết

Hãy phân tích một bác sĩ đến phố Baker trong trang phục có thể coi là tươm tất nếu không kể cây gậy chống sứt sẹo và đôi giày lấm màu bùn ít thấy ở thủ đô. Lí do có thể là gì? Ông ta không chăm chút hàng hoàng cho đôi giày của mình? Thợ đánh giày toàn Luân Đôn đình công? Hay ông ta vừa vội vã đến đây sau một cuộc gặp ở vùng nông thôn?

Đánh giá các giả thuyết

Vị bác sĩ ăn vận tươm tất nên ít khả năng ông ta không quan tâm chăm chút cho đôi giày. Trước đó bạn vừa đi dạo và thấy một cậu bé đánh giày nên bạn biết rằng họ không đình công. Tuy nhiên vị bác sĩ có vẻ luống cuống, như thể ông ta vừa vội vã lao đến phố Baker.

Rút ra kết luận

Hãy hỏi vị bác sĩ xem điều gì khiến ông vội vã chạy khỏi sự vụ ở nông thôn.

Tại lần gặp gỡ đầu tiên giữa Watson và Holmes trong *Chiếc nhẫn tình cờ*, vị thám tử vĩ đại đã đưa ra một suy luận logic ở cấp độ bậc thầy. Watson vừa đến Luân Đôn và đang tìm kiếm nơi ở còn Holmes đang tìm người chia phòng, vì thế hai người được người bạn chung là Stamford giới thiệu với nhau:

"Bác sĩ Watson, ông Sherlock Holmes," Stamford giới thiệu chúng tôi.

"Chào anh." Anh nói vẻ thân thiện, bắt tay tôi bằng một sức mạnh tôi không ngờ có được ở anh.

"Xem ra anh vừa từ Afghanistan về."

"Làm sao anh biết được?" Tôi kinh ngạc hỏi.

"Không quan trọng," anh vừa đáp vừa tự khùng khục cười. "Vấn đề quan trọng bây giờ là haemoglobin. Chắc hẳn anh thấy được tầm quan trọng của phát hiện này?"

Và thế là câu chuyện tiến triển. Hai người đồng ý ở chung nhà và cuối cùng Holmes tiết lộ với người bạn mới ông biết rõ tới đáng kinh ngạc như vậy bằng cách nào:

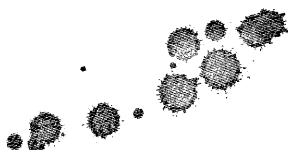

Tôi biết anh đến từ Afghanistan. Nhờ thói quen lâu dài, mạch suy nghĩ chạy qua đầu tôi nhanh tới mức tôi đi đến kết luận mà không ý thức được các bước của quá trình. Tuy nhiên đúng là có các bước. Mạch tư duy diễn ra như sau, “Quý ông này là bác sĩ, nhưng lại mang khí chất quân nhân. Thế thì rõ ràng là một bác sĩ quân y. Anh ta vừa từ vùng nhiệt đới trở về vì có da mặt sẫm, nhưng không phải màu da tự nhiên, vì hai cổ tay anh ta trắng. Anh ta đã trải qua gian khổ và bệnh tật, như vẻ mặt tiêu tụy của anh ta thể hiện rất rõ. Tay trái anh ta từng bị thương. Anh ta cử động cánh tay này với vẻ cứng nhắc mất tự nhiên. Ở vùng nhiệt đới nào mà một bác sĩ quân y người Anh vừa bị thương ở tay vừa phải trải qua nhiều gian khổ đến vậy? Rõ ràng là Afghanistan.” Toàn bộ mạch suy nghĩ chỉ mất chưa tới một giây. Tôi liền nhận xét rằng anh đến từ Afghanistan, rồi anh kinh ngạc đáp lại.

Conan Doyle lấy cảm hứng về năng lực suy luận thiên tài đó từ một nguyên mẫu có thật: Bác sĩ Joseph Bell. Conan Doyle học y ở Đại học Edinburgh dưới sự chỉ dẫn của Bell vào những năm 1870 và sau này đã viết thư nói rằng, “Chắc chắn em mang ơn thầy về Sherlock Holmes... Em không nghĩ tài phân tích của anh ta khoa trương chút nào so với những điều em từng chứng kiến thầy thể hiện trong khoa ngoại trú.”

Kĩ xảo của Bell là chẩn đoán bệnh nhân và phân biệt xuất thân của người đó mà không cần hỏi bất cứ

thông tin nào về tiểu sử của họ. Ông được cho là có thể phát hiện một thủy thủ qua dáng đi của anh ta, đường đi của một du khách qua các hình xăm trên người anh ta, và bất kì loại nghề nghiệp nào chỉ bằng một thoáng nhìn qua tay của đối phương. Như thế để chứng minh cho điểm này, Conan Doyle từng thấy ông nhận định chính xác một bệnh nhân là sĩ quan giải ngũ, vừa từ Trung đoàn Cao Nguyên ở Barbados trở về.

Trong *Chiếc nhẫn tình cờ*, một buổi sáng Watson thức dậy và thấy một tờ tạp chí trên bàn của căn hộ số 221B Baker. Mắt ông bị thu hút bởi một bài báo được đánh dấu bằng bút chì ở tiêu đề:

Tiêu đề bài báo có phần huênh hoang là “Cuốn sách Cuộc đời,” và nó cố gắng chứng minh một người giỏi quan sát có thể biết được đến đâu nhờ vào dò xét chính xác và có hệ thống mọi sự vật anh ta gặp phải. Đối với tôi bài báo là sự kết hợp đặc sắc giữa sắc bén và lỗ bịch. Luận điểm thì chặt chẽ và sắc sảo, nhưng các suy luận có vẻ khiên cưỡng và phóng đại. Tác giả tuyên bố mình có thể phát giác những suy nghĩ sâu kín nhất của

một người chỉ qua một nét mặt chớp nhoáng, một cử động giật mình hay một cái liếc mắt. Theo anh ta, đối trá là bất khả thi trước một người thành thạo quan sát và phân tích. Những kết luận của anh ta chính xác tuyệt đối như các định đề Euclid. Kết quả suy luận của anh ta đáng kinh ngạc với dân ngoại đạo đến mức khi chưa biết quá trình anh ta đi đến những kết quả đó họ có thể coi anh ta như một thầy phù thủy.

Ban đầu Watson khá khinh thường nội dung của bài báo, mô tả nó là “ba lăng nhăng” và tuyên bố chưa từng “đọc thứ gì nhảm nhí như vậy trong đời”. Nhưng chỉ chốc lát sau, Holmes đã tiết lộ ông chính là tác giả của bài báo. Bản thân nó là vô giá đối với các môn đồ của vị thám tử vĩ đại vì nó giải thích quy trình suy luận của ông:

“Từ một giọt nước nhỏ,” tác giả viết, “nhà tư duy logic có thể suy ra khả năng của cả Đại Tây Dương hoặc thác Niagara dù chưa từng tận mắt nhìn thấy cả đại dương lẫn thác nước. Cuộc sống là một chuỗi liên kết mà ta có thể biết được bản chất chỉ từ một mắt xích duy nhất trong đó. Như mọi môn nghệ thuật khác, suy luận và phân tích là một môn khoa học chỉ có thể nắm được qua nghiên cứu lâu dài và

kiên nhẫn, và không một người phàm nào có thể sống đủ lâu để đạt đến sự hoàn hảo trong môn này. Trước khi đến với những khía cạnh đạo đức và tâm lý trong lĩnh vực này, vốn là phần khó khăn nhất, hãy bắt đầu từ những vấn đề sơ đẳng hơn. Hãy học cách để, khi gặp một người phàm khác, xác định được chỉ qua một ánh mắt cả xuất thân lẫn nghề nghiệp của anh ta. Dù một bài tập như vậy có vẻ ấu trĩ, nó mài giũa năng lực quan sát, và dạy người ta biết thứ mình cần tìm kiếm là gì và ở đâu. Qua móng tay, tay áo khoác, đôi giày, gối quần, các nốt chai trên ngón trỏ và ngón cái, vẻ mặt, cúc áo – qua mỗi sự vật trên, bản chất của một người sẽ bị phơi bày. Trong mọi trường hợp, khó có thể tưởng tượng tất cả những đặc điểm trên kết hợp với nhau lại không soi tỏ được sự thật cho một người quan sát có năng lực.

“Đúng vậy, tôi có hứng thú với cả quan sát và suy luận,” Holmes nói với Watson. “Những lý thuyết tôi viết trong đó, mà với anh có vẻ hão huyền, thực ra là vô cùng thực tế - thực tế đến mức tôi dựa vào chúng để kiếm kế sinh nhai.”

Cải thiện kĩ năng suy luận

““Khi tôi nghe anh trình bày suy luận,” tôi nhận xét,
“mọi việc luôn có vẻ quá sức đơn giản, như thể
tôi cũng dễ dàng nghĩ ra được, thế nhưng
lần nào cũng vậy tôi chẳng hiểu gì
cho đến khi anh giải thích.””

“VỤ TAI TIẾNG XỨ BOHEMIA”

Để cải thiện năng lực suy luận của bản thân, không gì tốt hơn là bạn đọc toàn bộ loạt truyện về Sherlock Holmes. Rút ra bài học từ nhiều ví dụ đáng kinh ngạc về tư duy suy luận trải khắp bộ truyện nhằm mô phỏng càng nhiều kĩ thuật của vị thám tử bậc thầy càng tốt. Quan sát vị thám tử vĩ đại hành động chưa bao giờ thiếu vui thú, như chính Watson từng hồi tưởng trong “Dải băng lốm đốm”:

Tôi thích nhất là khi theo chân Holmes trong những cuộc điều tra của anh, khi thường thức trong ngưỡng mộ những suy luận nhanh nhạy của anh, cấp tốc như thể trực giác, nhưng lại luôn dựa trên cơ sở logic giúp anh tháo gỡ những vấn đề người ta đưa tới cho anh.

Có quá nhiều ví dụ để trích dẫn ở đây, nhưng hầu như mọi thứ đều có thể làm bằng chứng hữu ích cho Holmes. Ở đây chúng ta thấy một người có thể rút ra lượng lớn thông tin về một nghi phạm từ nhóm tàn thuốc anh ta để lại hiện trường, người có thể

tính ra chiều cao của một người từ độ dài sải bước chân cung cấp bởi dấu giày, và người thậm chí có thể (trong “Chiếc vương miện nam ngọc berin”) vén màn “một câu chuyện rất dài và phức tạp... viết trong màn tuyết trước mặt tôi.”

Có một vài trích đoạn nổi bật đáng phân tích khi học tập các bí quyết của Holmes. *Dấu Bộ Tử* cho ta một ví dụ điển hình. Watson đưa cho Holmes một chiếc đồng hồ quả quýt và thách thức Sherlock đưa ra “ý kiến về tính cách hoặc thói quen của chủ nhân quá cố”. Holmes bắt đầu bằng việc phàn nàn rằng chiếc đồng hồ vừa được làm vệ sinh, khiến ông mất đi bằng chứng tốt nhất. Đây, chúng ta có thể nghi ngờ, chỉ là một bước khoe tài của ông.

“Anh cứ việc cải chính nếu có gì sai sót, tôi cho rằng chiếc đồng hồ này thuộc về anh trai anh, người đã thừa hưởng nó từ cha anh,” anh mở đầu.

“Hẳn là anh biết được từ hai chữ H. W. ở mặt sau?” Watson vạch lại.

“Đúng vậy. Chữ W. chỉ họ của anh. Ngày sản xuất đồng hồ là gần năm mươi năm trước, và hai chữ cái cũng lâu đời như chiếc đồng hồ: nên nó thuộc về thế hệ trước. Đồ trang sức thường được truyền cho người con trai cả, và anh ta nhiều khả năng trùng tên với cha. Nếu tôi nhớ không nhầm, cha anh đã qua đời nhiều năm. Vì vậy nó đã nằm trong tay anh cả của anh.”

Tới đây vẫn rất logic. Nhưng sau đó là một bước nhảy trong suy luận của Holmes mà ban đầu dường như không thể lí giải:

Đây là một người có những thói quen cầu thả - rất cầu thả và bất cẩn. Anh ta được thừa hưởng món gia sản lớn, nhưng đã bỏ phí các cơ hội của mình, sống một thời gian trong nghèo túng với những đợt phất lên ngắn ngủi, và cuối cùng, sa vào bia rượu, anh ta qua đời. Đây là tất cả những gì tôi rút ra được.

Ban đầu, Watson bật ngửa trong giận dữ vì thông tin cá nhân bị thương như vậy lại bị tiết lộ quá thân nhiên. Ông buộc tội Holmes “không có chừng mực”, cho rằng ông đã điều tra trước về tiểu sử gia đình mình hoặc dựa vào phỏng đoán. Holmes nhanh chóng cải chính suy nghĩ của bạn:

Anh thấy kì lạ chỉ vì anh không theo mạch suy nghĩ của tôi hay quan sát được những chi tiết nhỏ mà từ đó có thể rút ra những suy luận quan trọng. Ví dụ, tôi bắt đầu bằng việc nói rằng anh trai anh là người

cầu thả. Khi anh quan sát phần dưới của vỏ đồng hồ anh sẽ thấy nó không chỉ bị lõm hai chỗ, mà còn bị trầy xước lung tung do thói quen để chung túi với những vật thể cứng khác như tiền xu hay chìa khóa. Chắc chắn không có gì khó khăn để kết luận một người đối xử với chiếc đồng hồ trị giá 50 guinea một cách tùy tiện như vậy hẳn là người cầu thả. Cũng không quá khó tin khi suy luận một người được thừa hưởng một món đồ có giá như thế cũng tương đối sung túc trong những mặt khác.

Mỗi khi nhận đồng hồ, các tiệm cầm đồ ở Anh có thói quen dùng đầu kim khắc số phiếu lên mặt trong của vỏ đồng hồ. Như vậy tiện hơn dùng nhãn, vì không lo số phiếu bị mất hay bị lẫn. Qua kính lúp tôi thấy có ít nhất bốn con số kiểu đó ở mặt trong chiếc vỏ này. Suy luận: anh trai anh thường sống trong túng thiếu. Suy luận thứ hai là anh ấy có những đợt phát lên ngắn ngủi, nếu không đã không thể chuộc được nó về. Cuối cùng, phiền anh nhìn bên trong đồng hồ, nơi có lỗ khóa. Hãy nhìn hàng ngàn vết xước quanh lỗ - đánh dấu nơi chìa khóa bị tra trượt. Một người tinh táo nào có thể khiến chìa khóa gây ra những vết xước như vậy? Nhưng không một chiếc đồng hồ của kẻ say nào thiếu chúng. Anh ta lên dây cót vào ban đêm, để lại những dấu vết đó bằng bàn tay run rẩy của mình.

Có lẽ những câu chuyện về Holmes đã chứa tất cả những gì bạn cần học trong môn suy luận, nhưng sau đây là một số gợi ý và mẹo vặt hữu ích khác:

Chúng ta đưa ra suy luận mỗi ngày. Nếu bật điện mà không thấy đèn sáng, chúng ta suy đoán rằng mình cần thay bóng đèn hoặc điện có vấn đề. Và nếu đến ga vào giờ cao điểm mà thấy sân ga vắng tanh, chúng ta có thể suy luận rằng tàu đã rời ga hoặc hôm nay tàu không chạy. Cốt lõi của suy luận logic là khả năng tiến hành những bước nhảy của trí tưởng tượng. Phân giải quá trình thành những bước dễ kiểm soát.

Càng có nhiều bằng chứng bạn càng có thể kiểm tra rõ một giả thuyết.

Mấu chốt nằm ở chi tiết. Thông thường những tiểu tiết nhỏ nhất nhất mới là thứ tiết lộ những sự thật lớn nhất.

Hãy tin vào trực giác, nhưng chỉ ở mức độ nhất định. “Biết một việc dễ hơn giải thích vì sao tôi lại biết việc đó,” Holmes có lần đã nói. “Nếu anh được yêu cầu chứng minh hai cộng hai bằng bốn, có thể anh sẽ thấy khó khăn, thế nhưng anh biết chắc về thực tế đó.” Tuy nhiên, luôn có

ích khi đưa trực giác ra phân tích kỹ lưỡng để đảm bảo điều bạn tin là sự thực chứ không chỉ là kết luận cảm tính vô căn cứ.

Đừng cho phép cảm xúc cá nhân hoặc thành kiến ảnh hưởng đến tư duy suy luận của mình.

Khớp giả thuyết với thực tế. Đừng gò ép thực tế vào giả thuyết của bạn. Cách làm thứ nhất là bạn đang đọc các bằng chứng. Ở cách làm thứ hai, bạn đang viết lại bằng chứng chỉ để phục vụ những ý tưởng bạn đã dựng lên từ trước.

Tránh lỗi “ngụy biện liên quan”. Tức là khi hai hay nhiều sự kiện có thể xảy ra cùng nhau hoặc riêng biệt bị cho là nhiều khả năng xảy ra cùng nhau hơn riêng biệt. Một ví dụ kinh điển từng xuất hiện trong nghiên cứu của hai nhà tâm lí học Amos Tversky và Daniel Kahneman. Họ cung cấp cho đối tượng nghiên cứu những mô tả sau: “Linda ba mươi mốt tuổi, độc thân, thẳng thắn, và rất thông minh. Cô học chuyên ngành triết học. Khi còn là sinh viên, cô rất quan tâm đến các vấn đề kì thị và công bằng xã hội, và còn tham gia biểu tình chống vũ khí hạt nhân.” Sau đó họ hỏi đối tượng nghiên cứu đâu là trường hợp nhiều khả năng xảy ra hơn: 1) Linda là nhân viên ngân hàng, hay 2) Linda là nhân viên

ngân hàng và tích cực tham gia phong trào phụ nữ. Tám mươi lăm phần trăm đối tượng nghiên cứu chọn lựa chọn thứ hai dù theo quy luật xác suất, đáp án phải là lựa chọn đầu.

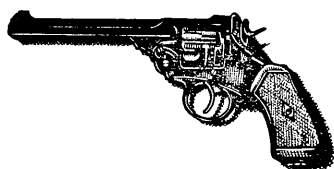
Chỉ vì kết luận của bạn có vẻ lạ lùng, hay thậm chí không thể tin được, không có nghĩa là nó sai. Như Holmes từng nhận xét trong "Một vụ nhận dạng": "Cuộc sống kì lạ vượt xa bất kì thứ gì đầu óc một con người có thể tạo ra." Đừng ngại ngần vì sự kì lạ của một giả thuyết nếu có bằng chứng ủng hộ nó.

Suy luận không phải là một môn khoa học hoàn hảo. Hãy chứng thực những phát hiện của bạn trước khi công bố chúng. Joseph Bell từng viết: "Từ quan sát kĩ lưỡng và suy luận bạn có thể đưa ra chẩn đoán chính xác về mọi trường hợp. Tuy nhiên, đừng bao giờ bỏ qua việc kiểm chứng suy luận của mình."

Bài tập logic và suy luận

Hãy bắt đầu bằng một đề bài thuộc dạng bảng logic kinh điển. Trong loại đề bài này, có một số nhóm phân loại, mỗi nhóm chứa một số lựa chọn khác nhau. Mục đích là tìm ra những lựa chọn nào liên quan đến nhau bằng cách sử dụng một loạt manh mối. Ban đầu sẽ có vẻ

như bằng chứng không cho bạn đủ thông tin để đưa ra một đáp án duy nhất, nhưng đề bài đã có mọi thứ bạn cần. Bảng logic cho phép bạn đối chiếu mọi lựa chọn với từng nhóm. Hãy đánh dấu những điều bạn biết rõ là đúng. Gạch đi những điều bạn biết rõ là sai. Bằng suy luận, cuối cùng bạn sẽ tìm ra đáp án.

Câu 11 – Việc nghĩa chẳng từ

Holmes cử ba thành viên đặc lực nhất trong Nhóm Nghĩa Binh phố Baker để theo dõi một băng cướp ngân hàng. Mỗi thành viên phải bám theo một nghi phạm có một đặc điểm nhận dạng nhất định, và mỗi thành viên được phân cho một trạm dừng cụ thể trên tuyến đường sắt London Metropolitan (chặng đường sắt nối từ phố Baker qua đường Portland, phố Gower và ga King's Cross trước khi đến đích là phố Farringdon). Từ những manh mối dưới đây, bạn có thể tìm ra mỗi thành viên phải dõi theo đặc điểm nhận dạng nào và được cử đến trạm dừng nào hay không? (Hãy kẻ bảng ra một trang giấy riêng nếu cần.)

Tư duy như Sherlock Holmes

1. Wiggins ở phố Farringdon nhưng “đối tượng” của cậu không có sẹ ở cầm.
2. Tên cướp đội mũ nhàu bị một cậu bé ở đường Portland theo dõi. Cậu bé theo dõi nghi phạm tóc đỏ ở King's Cross nhưng tên không phải là Johnny.
3. Tommy, người đang theo dõi tên tội phạm mặc quần xăn đến đầu gối, đứng ở trạm dừng ngay sau Jimmy.

[illegible]

Câu 12 – Đội điều tra hiện trường Phố Baker

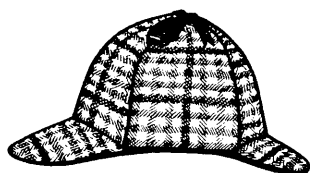
Hãy đọc qua những hiện trường án mạng kì lạ sau. Sử dụng năng lực logic và tư duy đa chiều để xem bạn có thể suy luận ra chân tướng của mỗi vụ hay không.

1. Giáo sư Murray bị phát hiện treo cổ trong phòng làm việc. Gần xác ông không có món đồ đặc nào nhưng dưới chân ông có một vũng nước. Chuyện gì đã xảy ra?
2. Kenny Adrenalin bị phát hiện chết giữa sa mạc Sahara. Anh ta nằm sấp trên cát, đeo một chiếc ba lô lớn. Không có dấu hiệu mưu sát.
3. Em trai của Kenny, Benny, cũng bị phát hiện chết cùng chỗ đó vào một tháng sau. Anh ta cũng nằm sấp, khỏa thân, trong tay nắm một đoạn thảm.
4. Dave Wave, một thợ lặn, bị phát hiện chết trong khi mặc đầy đủ đồ lặn ở giữa một khu rừng vừa xảy ra cháy rừng dữ dội. Tuy nhiên Dave không hề bị bỏng và biển nằm cách đó ba mươi dặm.
5. Một đứa trẻ thức dậy và buồn bã khi trông thấy than, cà rốt và một chiếc khăn quàng cổ trên bãi cỏ trước nhà. Không ai để chúng ở đó cả. Cha đứa trẻ hỏi “Sao vậy con trai?” Cậu bé rơm rớm nước mắt trả lời, “Là Bobby.” Chuyện gì đã xảy ra?

6. Một người đàn ông chết gục trên ghế lái ô tô, có lỗ đạn bắn sau đầu. Hung khí bị nhét vào ngăn để đồ ở ghế sau, ngoài tầm tay với của nạn nhân. Ông ta chỉ có một mình trong xe, tất cả cửa xe đều khóa và kính cửa sổ đều kéo lên. Chuyện gì đã xảy ra?

II: Xây dựng kiến thức nền

Nắm vững chuyên môn của bạn

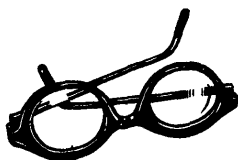
"Lập giả thuyết trước khi có mọi bằng chứng
là một sai lầm cơ bản, gây thiên lệch phán xét."

"VỤ TAI TIẾNG XỨ BOHEMIA"

Sherlock Holmes là một cuốn bách khoa thư biết đi, đúng vậy không? Hơn ai hết, ông hẳn có thể ứng phó được hầu như bất cứ đề tài nào bạn muốn đề cập? Câu trả lời cho những câu hỏi này không tuyệt đối rõ ràng như bạn tưởng. Hãy xem xét ấn tượng ban đầu của Watson về phạm vi kiến thức của Holmes, như được mô tả chi tiết trong *Chiếc nhẫn tình cờ*:

Mặt dốt nát của anh cũng đặc sắc không kém gì mặt thông thái. Về văn học đương đại, triết học và chính trị anh có vẻ hầu như không biết gì. Khi tôi trích dẫn lời Thomas Carlyle, anh hỏi tôi bằng vẻ hết sức hồn nhiên rằng ông ta là ai và ông ta đã làm gì. Tuy nhiên, sự kinh ngạc của tôi lên đến tột đỉnh khi tôi vô tình phát hiện ra anh hoàn toàn không biết đến học thuyết Copernicus cùng cấu tạo của Hệ Mặt Trời. Đối với tôi, việc một người văn minh giữa thế kỉ 19 này lại có thể không biết rằng Trái Đất quay xung quanh Mặt Trời có vẻ hoang đường đến mức tôi khó mà chấp nhận.

Cũng trong vụ án đó, Watson đưa ra thống kê chi tiết hơn về những lĩnh vực sở trường và sở đoản của người bạn mới:

Sherlock Holmes – phạm vi hiểu biết:

1. Hiểu biết về văn học – Không
2. " " triết học – Không
3. " " thiên văn học – Không
4. " " chính trị - Yếu
5. " " thực vật học – Không ổn định. Hiểu rõ về belladonna, thuốc phiện, và độc dược nói chung. Không biết chút gì về nghề làm vườn.
6. Hiểu biết về địa chất học – Thực dụng, nhưng hạn chế. Có thể nhìn lướt qua là phân biệt được ngay các loại đất khác nhau. Sau một chuyến đi bộ đã chỉ cho tôi những vết bùn bắn trên ống quần và nói cho tôi biết dựa trên màu sắc và độ đậm nhạt, anh đã bị chúng dây vào từ những nơi nào ở Luân Đôn.
7. Hiểu biết về hóa học – Rất sâu sắc
8. " " giải phẫu – Chính xác nhưng không có hệ thống.

9. " " sách báo hình sự – Hết sức rộng lớn. Anh có vẻ biết rõ từng chi tiết về mọi vụ thảm án trong thế kỉ qua.
10. Chơi vĩ cầm tốt.
11. Là một bậc thầy môn đánh gậy, quyền anh và đấu kiếm.
12. Vận dụng thành thạo luật pháp Anh.

Holmes từng nhiều lần bông đùa về độ hiểu biết bị cho là thiếu hụt của mình. Trong “Nhà quý tộc độc thân”, ông khẳng định rằng “tôi chẳng đọc gì ngoài tin tức hình sự và mục tư vấn bạn đọc”: khi bị chỉ trích về sự thiếu hiểu biết đối với Hệ Mặt Trời, ông hỏi vặn lại Watson: “Cái đó liên quan quái gì đến tôi?”

Chúng ta không thể tin hoàn toàn vào những gì ông nói ở trên. Holmes tập trung vào công việc trước mắt và vì vậy nỗ lực lọc sạch trí óc khỏi những thông tin hỗn độn không liên quan đến nhiệm vụ hiện tại. Đối với Holmes, kiến thức thuần túy mang tính thực dụng (một điều khá khác thường so với xu hướng ham mê hiểu biết ở thời đại Victoria). “Holmes có phần quá khoa học so với gu của tôi,” Stamford từng nói với Watson trước khi giới thiệu ông với Sherlock.

“Tới mức gần như máu lạnh. Tôi nghĩ anh ta có thể cho một người bạn ném một nhúm alkaloid thực vật loại mới nhất, không phải vì ác ý, anh hiểu không, mà chỉ đơn giản là vì muốn biết chính xác

công hiệu của nó. Công bằng mà nói, tôi nghĩ bản thân anh ta cũng sẽ nếm thử một cách sống không kém. Dường như anh ta có đam mê đối với hiểu biết chính xác và tuyệt đối.”

Liệu hiểu biết về Hệ Mặt Trời có trợ giúp nhiều cho Holmes trong việc phá án hay không? Ít khả năng. Chúng ta có thực sự tin rằng ông không biết chút gì dù chỉ là khái niệm căn bản nhất về cấu trúc của Hệ Mặt Trời hay không? Không hẳn. Trong “Người phiên dịch Hy Lạp” ông từng bàn luận đầy tự tin về “những nguyên nhân gây thay đổi độ nghiêng của hoàng đạo”, cho thấy rằng Watson đã nhầm nghĩ rằng Holmes thiếu hiểu biết về thiên văn học.

Rồi cả những tuyên bố về phạm vi đọc của ông. Nhà phê bình E. V. Knox phát hiện rằng trong toàn bộ tập truyện, chúng ta thấy Holmes từng “trích dẫn Goethe hai lần, thảo luận về kịch thánh tích, bình luận về Richter, Hafiz và Horace⁽¹⁾, và nhận xét về Athelney Jones: “Ông ta thì thoảng có những chớp sáng tư duy. *Il n'y a pas de sots si incommodes que ceux qui ont de l'esprit*⁽²⁾!”” Lúc khác ông đề cập đến Tacitus, Flaubert, Thoreau và Petrarch⁽³⁾. Như vậy khó có thể cho rằng ông có kiến thức “bằng không” về văn học.

(1) Richter: nhà văn Đức thế kỉ 18; Hafiz: Nhà thơ Ba Tư thế kỉ 14; Horace (65 TCN – 8 TCN): nhà thơ người La Mã.

(2) Không kẻ ngốc nào khó đối phó hơn những kẻ có trí thông minh.

(3) Tacitus (khoảng năm 56 – 120 CN): Nhà sử học người La Mã; Flaubert: tiểu thuyết gia người Pháp thế kỉ 19; Thoreau (1817-1862): nhà văn, nhà triết học người Mỹ; Petrarch (1304 – 1374): Nhà thơ Ý thời kì Phục Hưng.

Holmes còn là một nhà cách mạng trong một số lĩnh vực học thuật. Đề tài các bài viết của ông bao gồm những loại tàn thuốc khác nhau, thánh ca phức điệu của Lasso, giải mã, lưu trữ hồ sơ, hình xăm, lần theo dấu chân, và ảnh hưởng của nghề nghiệp lên hình dáng bàn tay. Đó là chưa kể đến “Cuốn sách Cuộc Đời” hay Cẩm nang Thực hành Nuôi Ong của ông. “Anh có thiên phú phi thường đối với tiểu tiết,” Watson từng có lần nói về ông. Quả thực là như vậy.

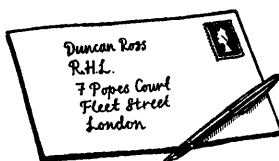
Tóm lại, dù cho Watson đôi lúc có buông lời chê bai, phạm vi kiến thức của Holmes hầu như chắc chắn là đủ rộng cho bạn tha hồ tưởng tượng. Có lẽ thiên phú lớn nhất của ông là có thể hướng kiến thức của mình tại thời điểm thích hợp sao cho những thứ quay cuồng trong đầu ông, theo lời của chính Conan Doyle, có “ứng dụng thực tế với cuộc sống”.

Câu 13 – Thử tài hiểu biết về Holmes

Sherlock Holmes vượt qua muôn vàn thử thách bằng cách trang bị cho mình kiến thức cần thiết. Với việc đọc cuốn sách này, chúng ta tạm coi như bạn muốn tư duy như Sherlock. Nhưng bạn thực sự biết được bao nhiêu về con người ông? Hãy thử sức bản thân với loạt câu hỏi dưới đây.

1. Tên gọi của bác sĩ Watson là gì?

2. Sherlock có họ hàng với gia tộc hội họa nổi tiếng nào của Pháp?
3. Ai đã giới thiệu Sherlock Holmes cho bác sĩ Watson?
4. Nghề nghiệp của Irene Adler là gì?
5. Vợ của bác sĩ Watson, người ông gặp lần đầu trong *Dấu Bộ Tử*, tên là gì?
6. Ai là “Napoleon của giới tội phạm”?
7. Bác sĩ Watson nhận bằng bác sĩ ở đâu?
8. Anh trai Sherlock tên là gì?
9. Người anh này là thành viên của câu lạc bộ nào?
10. Địa điểm Sherlock bị cho là ngã chết vào năm 1891 là ở đâu?
11. Địa chỉ của Sherlock ở Luân Đôn?
12. Ông tự nhận nghề nghiệp của mình là gì?
13. Ông nghỉ hưu ở đâu?
14. Chỗ giấu thuốc lá nổi tiếng của Sherlock là ở đâu?

15. Holmes có hai lối hóa trang trong *Vụ tai tiếng xứ Bohemia*. Bạn có thể kể tên một trong số đó hay không?
16. Dinh thự Baskerville nằm ở hạt nào?
17. Ai là chỉ huy Nhóm Nghĩa Binh phố Baker?
18. Câu chuyện nào kể lại vụ điều tra tội phạm đầu tiên của Holmes?
19. Có gì đặc biệt trong “Người lính mặt trắng nhợt” và “Bờm sư tử”?
20. Bác sĩ Watson giữ những tài liệu liên quan đến các vụ án khác của Holmes ở đâu?

Thu thập dữ liệu

“Dữ liệu! Dữ liệu! Dữ liệu!” anh nóng nảy kêu lên.

“Tôi không thể xây tường khi không có đất.”

“NHỮNG CÂY DỄ ĐỎ”

Khi săn tìm dữ liệu thiết yếu cho nghề nghiệp của mình, Holmes dựa vào ba nguồn chính: lượng thông tin phong phú chứa trong bộ não của ông, manh mối đặc thù của từng vụ án cụ thể mà ông phát hiện “tại hiện trường”, và các nguồn tư liệu tham khảo.

Hãy bắt đầu từ kĩ năng thu thập manh mối của ông. Trong thời đại mà việc điều tra hiện trường còn là một hiện tượng tương đối mới mẻ, Holmes đã có thể đọc hiện trường và sục sạo tìm bằng chứng thành thạo không ai bằng. Ông đi trước thời đại rất xa trong việc hiểu được tầm quan trọng của dấu vân tay, dấu chân, vết máu, v.v..., cũng như sự cấp thiết về thời gian của việc thu thập bằng chứng. Ở đây chúng ta có thể tưởng tượng hình ảnh kinh điển của Holmes khi ông “rút thước dây và một chiếc kính lúp lớn ra khỏi túi.” Trong lĩnh vực này, ông thường thấy mình phải vật lộn giữa đồng hồ dấu chân hỗn độn của cảnh sát, những người thiếu ý thức về việc bảo quản bằng chứng. Trong “Bí ẩn ở thung lũng Boscombe”, ông từng thốt lên về hiện trường rằng:

“Ôi, sẽ đơn giản biết bao nhiêu nếu tôi kịp đến đây trước khi họ ào vào như một đàn trâu và xới tung hết cả lên.”

May mắn thay, điều tra hiện trường đóng vai trò lớn hơn nhiều trong công việc của thám tử hiện đại và cảnh sát được huấn luyện cực kì nghiêm ngặt về mặt này. Dù lực lượng cảnh sát khắp thế giới có những bộ nguyên tắc riêng, sau đây là một số lời khuyên chung về công việc của điều tra viên hiện trường:

Tiếp cận hiện trường một cách thận trọng. Coi chừng những mối nguy hiểm tiềm ẩn – như một tên tội phạm vẫn còn hiện diện hay hóa chất độc hại. Nếu có bất kì nạn nhân nào tại hiện trường, họ là ưu tiên hàng đầu và bạn cần tìm người trợ giúp họ ngay lập tức.

Phong tỏa hiện trường ngay khi có thể (bằng dây hoặc dải băng phân cách) để tránh làm hỗn tạp bằng chứng. Việc này có thể cho bạn hi vọng lớn nhất trong việc thu được bằng chứng then chốt. Sau khi khảo sát bước đầu, ghi lại mọi thông tin có thể hữu ích.

Nếu có bất kì nhân chứng nào, hãy nhớ lấy lời khai của họ. Ghi lại tất cả những ai đến và đi khỏi hiện trường.

Ghi chú vị trí của những bằng chứng triển vọng.
Nếu không có sẵn máy ảnh, hãy vẽ lại hoặc ghi lại.

Điều động chuyên viên có liên quan đến vụ án,
ví dụ đội quét dấu tay hoặc phân tích vết máu.

Mọi bằng chứng cần mang đi khỏi hiện trường
phải được xử lý càng thận trọng càng tốt (luôn đeo
găng tay trong mọi trường hợp). Mỗi món bằng
chứng phải được đóng gói riêng và dán nhãn
rõ ràng.

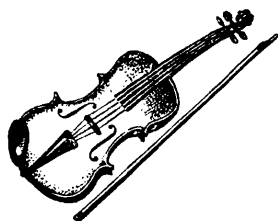
Viết biên bản chính thức về quá trình điều tra
hiện trường càng sớm càng tốt và nộp (cùng báo
 cáo chi tiết nếu cần) cho sĩ quan điều tra chỉ huy.

Dù bạn có đọc cuốn sách này kĩ đến đâu và cảm
 thấy mình đã sẵn sàng để theo chân vị thám tử
 vĩ đại, cũng đừng tự dẫn thân vào một vụ điều
 tra hình sự. Hãy để việc đó cho cảnh sát!

Sau khi đã thu thập tất cả những gì có thể từ hiện trường, Holmes thường củng cố cuộc điều tra của mình bằng cách tự mình tra cứu tư liệu. Việc này đôi khi thể hiện dưới hình thức thí nghiệm. Holmes vốn khét tiếng (đặc biệt với bà Hudson) vì những “thí nghiệm bốc mùi” mà ông thực hiện trong phòng và ông còn nhiều lần bị bắt gặp đánh đập xác chết để biết vết bầm tím có thể tạo thành như thế nào sau khi chết, hay tìm cách “đâm xuyên một con lợn” bằng một nhát duy nhất.

Bên cạnh đó là loạt sách và danh mục tham khảo của ông. Watson miêu tả rằng “hư hại tài liệu là nỗi kinh hoàng” của Holmes, giá sách của ông hẳn phải oằn mình dưới sức nặng của toàn bộ mớ tài liệu mà ông lưu giữ để đối chiếu. Nếu sống ở thời nay, có lẽ Holmes sẽ coi kĩ nguyên của internet và công cụ tìm kiếm vạn năng là thiên đường dành riêng cho mình. Chỉ cần tưởng tượng cũng biết ông sẽ vui sướng tới đâu trước viễn cảnh có thể định vị hầu như mọi thông tin chỉ bằng cách gõ vài từ lên bàn phím.

Nhưng trước khi bị cuốn đi với ý nghĩ chúng ta là chủ nhân của kỉ nguyên thông tin, hãy coi chừng! Vào năm 2011, có một bài báo trên tạp chí *Khoa học*, với tiêu đề “Hiệu ứng Google đối với Kí ức: Hệ quả nhận thức của việc sở hữu thông tin trên đầu ngón tay”. Tác giả bài báo là Betsy Sparrow, một nhà tâm lí học ở trường đại học Columbia, phản ánh lại những phát hiện của một dự án nghiên cứu mà bà tham gia chỉ dẫn. Bà viết:

Từ khi các công cụ tìm kiếm ra đời, chúng ta đã tổ chức lại cách ghi nhớ mọi thứ... Bộ não chúng ta ý lại vào internet trong việc ghi nhớ như cách chúng ta ý lại vào trí nhớ của bạn bè, người thân hay đồng nghiệp. Thay vì nhớ bản thân thông tin thì chúng ta chỉ nhớ nơi có thể tìm được thông tin đó.

Nghiên cứu của bà phát hiện rằng những thông tin không thể dễ dàng tìm thấy trên internet có nhiều khả năng được chúng ta lưu giữ trong kí ức hơn. Tuy nhiên, khi thông tin có thể lấy được từ trên mạng, người tham gia nghiên cứu chỉ nhớ cách có thể tìm lại thông tin đó (ví dụ thông qua việc gõ một địa chỉ trang web cụ thể hay một cụm từ khóa) thay vì nhớ bản thân thông tin. Việc này tương tự như khi chúng ta nhớ tên một tệp hồ sơ cụ thể trong một ngăn hồ sơ nào đó, thay vì nhớ thông tin mà chúng ta cần trong tệp hồ sơ đó.

Trên thực tế, hiện tượng này không hiện đại như chúng ta tưởng. Vào thế kỉ thứ 4 TCN, Plato đã viết *Phaedrus*, trong đó Socrates kể chuyện về Thamus, vị vua Ai Cập tiếp đãi thần Theuth, vị thần được cho là

có nhiều thành tựu bao gồm phát minh ra chữ viết. Socrates nói như sau:

Ngài, cha đẻ của chữ viết, vì niềm yêu thích cảm tính mà gán cho đứa con của mình thứ trái ngược hoàn toàn với chức năng chân chính của nó. Những kẻ có được nó sẽ thôi luyện tập trí nhớ và trở nên đãng trí; họ sẽ ỷ lại vào chữ viết để gợi nhớ cho mình bằng dấu hiệu bên ngoài thay vì bằng năng lực nội tại của bản thân. Thứ ngài khám phá ra là thành tựu đối với gợi nhớ chứ không phải với trí nhớ.

(DỊCH TỪ BẢN DỊCH TIẾNG ANH CỦA WALTER HAMILTON, PENGUIN, 1973)

Câu 14 – Sơ đẳng thôi, độc giả thân mến... Phần I

Uriah Ingram là nghi can số một trong loạt án mạng ghê rợn “Án mạng móc câu của đồ tể Limehouse”. Người ta biết rằng hắn lẩn trốn trong một dãy nhà trên đường Commercial, dù cảnh sát không biết chính xác là ngôi nhà nào. Dãy nhà được đánh số từ 1 đến 96. Cảnh sát hỏi người cung cấp thông tin ba câu hỏi:

Ngôi nhà đó có số dưới 50 phải không?

Số nhà có chia hết cho 3 không?

Số nhà có phải một số bình phương hay không?

Câu trả lời của người cung cấp thông tin không được ghi lại nhưng chúng ta biết rằng anh ta chỉ đáp đúng những gì được hỏi và không chịu tiết lộ thêm bất kì thông tin nào khác. Dù vậy, từ câu trả lời của anh ta các thanh tra viên vẫn biết địa chỉ chính xác của Ingram và lập tức bắt giữ tên sát nhân. Vậy Ingram lẫn trốn ở đâu?

Độc vị các dấu hiệu

“Tôi đã từng thấy những triệu chứng đó,” Holmes nói, ném điều thuốc vào lò sưởi. “Đu đưa trên vỉa hè luôn đồng nghĩa với một sự vụ tình ái.”

“MỘT VỤ NHẬN DẠNG”

Khó có thể đánh giá hết tầm quan trọng của ngôn ngữ cơ thể trong giao tiếp xã hội thường ngày. Albert Mehrabian, giáo sư danh dự môn tâm lý học tại đại học California, Los Angeles, cho rằng có ba nhân tố chủ yếu trong giao tiếp đối diện: ngôn từ, ngữ điệu và phi ngôn ngữ. Trong đó, ông đánh giá giao tiếp ngôn ngữ là khía cạnh kém quan trọng nhất (chỉ chiếm 7% giao tiếp), sau đó đến ngữ điệu (38%) và, cuối cùng, ngôn ngữ cơ thể (55%).

Ngôn ngữ cơ thể bao gồm cử chỉ, nét mặt (có câu đôi mắt là cửa sổ tâm hồn), vị trí của cơ thể, cự li giữa các đối tượng, sự tiếp xúc với đồ vật (ví dụ thuốc lá hay bút) và cả các dấu hiệu sinh lý như mồ hôi hay nhịp thở.

Trở thành bậc thầy đọc vị giao tiếp phi ngôn ngữ và từ đó nhận thức rõ hơn về ngôn ngữ cơ thể của bản thân giúp bạn có lợi thế trong mọi mặt của cuộc sống, dù là xã giao, nghề nghiệp hay tình cảm, thậm chí cả trong sỏi bạc.

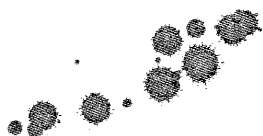
Ngôn ngữ cơ thể có thể không phải loại khoa học chính xác mà Holmes ưa thích nhưng dù thế nào

ông vẫn hết sức am tường. Nói cho cùng, đây là người mà sự vĩ đại nằm ở khả năng đọc dấu hiệu cừ khôi đến mức gần như siêu nhiên. Khả năng này thể hiện rõ hơn cả trong những phân tích ngẫu hứng ông đưa ra về các khách hàng tiềm năng, trong đó ông thường rút ra kết luận trước cả khi họ cất lời. Chẳng hạn như dẫn chứng được Watson trình bày trong “Một vụ nhận dạng”:

Anh đứng dậy khỏi ghế và nhìn qua rèm xuống con phố Luân Đôn âm đạm. Nhìn qua vai anh, tôi thấy ở vỉa hè bên kia đường có một người phụ nữ to lớn với chiếc khăn lông nặng nề quấn quanh cổ, cùng chiếc lông vũ đỏ rất lớn cắm trên mũ rộng vành đội lệch điệu đà theo phong cách Nữ Công tước Devonshire. Từ dưới vành mũ rộng ấy cô nhìn lên cửa sổ của chúng tôi với vẻ lo lắng, do dự, trong khi cơ thể cô đu đưa từ trước ra sau, các ngón tay mân mê cúc găng tay. Đột nhiên, như một tay bơi lội rời bờ, cô lao bỏ qua đường, rồi chúng tôi nghe thấy tiếng chuông lanh lảnh vang lên.

“Tôi đã từng thấy những triệu chứng đó,” Holmes nói, ném điếu thuốc vào lò sưởi. “Đu đưa trên vỉa hè luôn đồng nghĩa với một sự vụ tình ái. Cô ta cần lời khuyên, nhưng lại sợ vấn đề quá tế nhị. Thế nhưng trong trường hợp này cũng có sự phân biệt. Khi một người phụ nữ bị người đàn ông làm tổn thương nghiêm trọng cô ta sẽ không còn do dự, và dấu hiệu thường thấy là dây chuông bị giật đứt.

Ở đây chúng ta có thể đoán sự việc có liên quan đến tình ái, nhưng cô gái không tức giận mà bối rối hoặc đau buồn. Dù sao cô ấy đã đến để đích thân trả lời nghi vấn của chúng ta."

"Người lính mặt trắng nhợt" chứa một cảnh khác trong đó Holmes (người tự kể lại vụ này) khẳng định với một nhân vật khác về một vấn đề tương đối tế nhị. Hãy chú ý sự quan sát cận kề của Holmes đối với ngôn ngữ cơ thể của đối phương:

Ông ta nhìn chữ viết trên giấy với vẻ mặt chỉ còn lại sự sợ hãi.

"Làm sao ông biết?" ông ta thốt lên, ngồi phịch xuống ghế.

"Việc của tôi là biết mọi thứ. Đó là nghề của tôi."

Ông ngồi trong trầm tư, bàn tay gầy guộc vôn vê bộ râu rối bời. Rồi ông bày ra cử chỉ đầu hàng.

Giải nghĩa ngôn ngữ cơ thể không phải việc có thể học trong ngày một ngày hai. Đây là loại kĩ năng cần bồi đắp cả đời, khả năng của bạn sẽ tăng lên theo độ từng trải

về thể giới. Nhưng ngay cả sau một đời người, bạn cũng không thể hi vọng kết luận của mình luôn đúng. Khi thiết lập quan điểm về mọi người, ngôn ngữ cơ thể là công cụ chỉ có thể dùng kết hợp với nhiều nhân tố khác.

Hãy bắt đầu bằng việc xem xét vài điều cơ bản khi đọc ngôn ngữ cơ thể:

Ngữ cảnh

Một dấu hiệu có thể mang nhiều tầng ý nghĩa. Nếu một quý ông trò chuyện với một quý cô trong quán bar mà cô ấy liên tục nghịch tóc, đó có thể là hành động tán tỉnh vô thức. Vẫn là hành động đó trong một cuộc phỏng vấn xin việc, lại nhiều khả năng là dấu hiệu của sự căng thẳng. Tương tự, khoanh chặt tay trước ngực trong nhiều trường hợp cho thấy thái độ đề phòng. Nhưng nếu bạn làm thế trong một căn lều tuyết, thì nó chỉ thể hiện bạn đang lạnh mà thôi.

Văn hóa

Một số hành động có ý nghĩa khác nhau tại các khu vực khác nhau của thế giới. Ví dụ ở Bulgari, gật đầu nghĩa là “không” còn lắc đầu nghĩa là “có”, ngược lại với phong tục ở hầu hết các nơi khác. Tương tự, ở nhiều nơi, cử chỉ “giơ ngón giữa” đơn thuần có thể khiến bạn gặp phải rất nhiều rắc rối

(vì những lí do không tiện giải thích ở đây để đảm bảo thuần phong mỹ tục).

Cử chỉ nhóm

Giải nghĩa ngôn ngữ cơ thể theo nhóm gồm những dấu hiệu nhất quán để hiểu được rõ nhất. Cũng như cắt một từ đơn lẻ ra khỏi ngữ cảnh của câu có thể khiến bạn không hiểu hoặc hiểu sai, đọc dấu hiệu phi ngôn ngữ đơn độc cũng vậy.

Cách tốt nhất để tiến bộ trong việc đọc ngôn ngữ cơ thể là luyện tập. Hãy chú ý đến những dấu hiệu trong giao tiếp của bản thân và cả của người khác. Ngồi một giờ trong quán cà phê quan sát các khách hàng tiếp xúc với nhau – thể hiện tình cảm, nổi nóng, chán ghét ra mặt hay những màn đấu đá phức tạp – có thể trở thành những trải nghiệm rất có lợi.

Sau đây là một số bí quyết hữu ích cần nhớ khi nghiên cứu ngôn ngữ cơ thể. Hãy nhớ rằng, đây chỉ là kiến thức tổng quát, không phải là quy luật bất biến. Trên thực tế, một số người sẽ cố ý điều khiển ngôn ngữ của cơ thể họ nhằm dẫn dụ bạn hiểu sai. Danh sách dưới đây chỉ là một góc rất nhỏ của tảng băng chìm:

Hai nửa bộ não quản lí những chức năng khác nhau. Nói một cách đơn giản, nửa bên phải điều khiển cảm xúc và sáng tạo còn nửa trái xử lí dữ liệu và kí ức. Nếu bạn hỏi một người câu gì đó và họ nhìn sang phải, đây có thể là biểu hiện cho thấy họ đang bịa chuyện hoặc đoán mò. Nhìn sang bên trái thể hiện việc truy tầm thông tin thật.

Mắt nhìn thẳng ám chỉ sự thành thật, quan tâm hay thậm chí bị cuốn hút. Đồng tử nở rộng và mắt mở to cũng là dấu hiệu của hứng thú, trong khi nháy mắt liên tục báo hiệu sự căng thẳng hoặc phấn khích. Tỏ vẻ vô tội bằng cách nhìn lên trên hoặc sang bên cạnh (đặc biệt khi đối tượng là nữ giới) thể hiện cả sự yếu đuối lẫn mối quan tâm đến chủ đề đang nói. Duy trì tiếp xúc bằng mắt một lúc lâu rồi nhìn đi nơi khác cũng có thể là dấu hiệu của sự chú ý.

Một tràng cười thành thực, nhiệt tình có thể thấy đối tượng đang thoải mái, trong khi nụ cười mím môi nhiều khả năng mang nghĩa họ đang che giấu điều gì đó.

Tạo dáng đứng khoa trương như ưỡn ngực hay bẻ vai ra sau có thể là dấu hiệu của thái độ khiêu khích hoặc nỗ lực thu hút sự chú ý của nữ giới.

Những biểu hiện của căng thẳng bao gồm cắn móng tay, run tay hay kiểu hành động như nghịch bút.

Cầm nâng cao thể hiện tự tin và đôi khi thách thức (vì thế mới có lời khuyên nên “ngẩng cao đầu” khi gặp bất lợi).

Khoanh tay cho thấy sự phòng vệ, tương tự như việc sử dụng đồ đạc ví dụ túi xách để ngăn giữa các đối tượng giao tiếp.

Sờ hay gãi mũi trong khi nói chuyện đôi khi báo hiệu đối tượng đang nói dối. Sờ tai trong khi nói có thể cho thấy sự do dự.

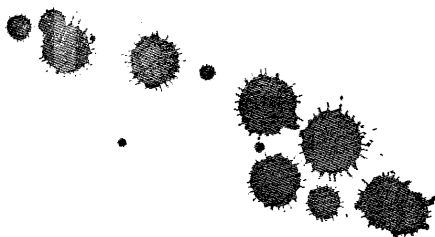
Nghịch tóc có thể là dấu hiệu của hành động tán tỉnh hoặc ngược lại, của sự bực tức.

Bắt tay có thể cho bạn biết nhiều điều. Dùng cả hai tay trong khi bắt ám chỉ người đó muốn được người bắt tay tin tưởng. Lòng bàn tay ngửa lên thể hiện thái độ thụ động, trong khi bắt tay với lòng bàn tay úp xuống là dấu hiệu của mong muốn áp đảo.

Hướng của chân trong khi ngồi. Bàn chân và cẳng chân một người có xu hướng chỉ về phía đối tượng mà người đó quan tâm và hướng ra xa khỏi đối tượng họ không quan tâm hoặc không thích.

Sự đồng điệu trong ngôn ngữ cơ thể của hai đối tượng thể hiện sự đồng cảm, trong khi sự thiếu ăn khớp cho thấy điều ngược lại. Nhưng việc mô phỏng cử chỉ không thể cố ý gượng ép, vì có thể bị coi là hành động chế nhạo.

Hãy nhớ rằng khi bạn quan sát ngôn ngữ cơ thể của một người, họ cũng đang thu thập các dấu hiệu từ bạn. Ngôn ngữ cơ thể là một cuộc đối thoại.

Kĩ thuật trên sỏi bạc

"Anh ta chơi bài hầu như mỗi ngày ở câu lạc bộ này hay câu lạc bộ khác, nhưng anh là một tay bài cẩn trọng, và thường chiến thắng ra về."

"CĂN NHÀ TRỐNG"

Chúng ta không rõ có bao nhiêu phần của ngôn ngữ cơ thể là phản ứng bẩm sinh và bao nhiêu có được do học tập. Charles Darwin từng điểm tên một số biểu cảm trên khuôn mặt (vui, buồn, sợ hãi, căm ghét, ngạc nhiên và giận dữ) được hiểu giống nhau ở mọi nền văn hóa, cho thấy chúng chỉ ít cũng là biểu hiện di truyền. Nhưng còn nhiều điều khác là được học qua xã giao.

Sói bạc là một trong những trận địa hàng đầu của ngôn ngữ cơ thể. Bất kì tay bạc sành sỏi nào cũng hướng đến mục tiêu che giấu ngôn ngữ của cơ thể mình, trong khi tìm cách phân biệt ngôn ngữ cơ thể “bản năng” của đối thủ (tức là những thứ không thể bị ngụy trang). Trong giới này, những dấu hiệu tiết lộ bài của một người chơi được gọi là “tell”. Mục tiêu của một tay bạc giỏi là “poker face”, tức vẻ mặt tỉnh bơ không để lộ bất kì tin tức gì với đối thủ.

Có nhiều nhân vật trong loạt truyện về Holmes sẽ hưởng lợi từ tài năng này. Một số người bị lâm vào đủ loại rắc rối (bao gồm gần như thân bại danh liệt)

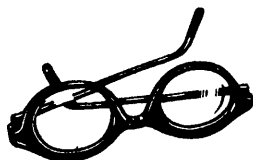
do hậu quả của sự thiếu thành công trên sỏi bạc (bài whist dường như là con đường dẫn đến lụn bại phổ biến nhất ở nước Anh). Bản thân Watson cũng có xu hướng nghiện bài bạc, đến mức Holmes phải khóa chặt tập chi phiếu giúp anh bạn bác sĩ. Sau đây là vài lời khuyên về “tell” mà những con bạc nói trên không học được:

Quan sát mặt

Đây là nơi con mắt nhà nghề có thể phát giác những “cử chỉ tiểu tiết” khó kiểm soát. Nếu ánh mắt đối phương hiện ý cười, có lẽ họ được một tay bài tốt. Nhiều tay bạc chuyên nghiệp đội mũ và đeo kính để che giấu những dấu hiệu tiểu tiết này.

Xem cách một con bạc chống thẻ đánh bạc

Có một quy luật chung là, một người chơi có chống thẻ đánh bạc bừa bãi nhiều khả năng chơi phóng tay. Thẻ được xếp ngay ngắn cho thấy người chơi dè dặt hơn. Liếc trộm thẻ đánh bạc thể hiện tay bạc đang chuẩn bị tấn công.

Tư thế

Dựa vào lưng ghế một cách thả lỏng nhưng vẫn giữ thẳng lưng có thể cho thấy sự nhẹ nhõm do tự tin. Ngược lại, cúi người về phía trước thể hiện sự căng thẳng. Một số tay chơi bài khẳng định rằng rung đùi là dấu hiệu chắc chắn nhất một người nghĩ rằng bài của họ thắng chắc.

Chú ý!

Một phần không thể thiếu trong trò bài bạc là nhiều tay bạc sẽ cố ý đảo ngược ngôn ngữ cơ thể tự nhiên của mình để lừa bạn. Họ sẽ cố gắng “làm mặt lạnh” khi có tay bài tốt hoặc tỏ ra cực kì tự tin nếu muốn che giấu một tay bài yếu. Điểm then chốt là phải tìm ra ai đang lừa phỉnh ai.

Câu 15 – Sơ đẳng thôi, độc giả thân mến... Phần II

Một quý ông Luân Đôn bảnh bao, ngài Sidney Welloff, vừa bị cướp tấn công và hung hãn cướp đi ví tiền có chứa một tờ năm bảng mới cứng. Thanh tra Sniffemout của Scotland Yard lần theo một băng cướp gồm bốn tên, đều đang ngồi uống trong một quán rượu gần giao lộ Seven Dials. Sniffemout chắc chắn một trong số chúng là thủ phạm và may mắn thay, biết rằng lũ cướp này chẳng mấy trọng tình trọng nghĩa. Anh tin

mình chỉ cần hỏi đúng câu cần hỏi, chúng sẽ phun ra tên thủ phạm.

“Ai trong đám lưu manh các anh đã cướp quý ông này?” viên thanh tra hỏi. Chúng trả lời như sau:

Tom Thợ Lặn: Là Jack Tay To.

Jack Tay To: Là Joe Thụt Thò thì có.

Billy Hai Ngón: À, chắc chắn không phải em đâu sếp.

Joe Thụt Thò: Jack Tay To nói láo đấy, thưa ông Thanh tra.

Một trong mấy tên đáng nghi này nói thật, nhưng chỉ một mà thôi. Vậy ai đã cướp của ngài Sidney Welloff?

Thành thạo kĩ năng cải trang

"Dù đã quen với năng lực đáng kinh ngạc
của bạn tôi trong việc sử dụng lối cải trang..."

"VỤ TAI TIẾNG XỨ BOHEMIA"

Có nhiều khi Holmes nhận ra rằng cách tốt nhất để thu thập được thông tin quan trọng là nằm vùng. Việc này không khó khăn gì với vị thám tử vĩ đại. Như ông từng thừa nhận trong *Thung lũng khủng khiếp*: “Trong tôi chứa đựng ít nhiều nhân tố nghệ thuật, không ngừng đòi hỏi một màn diễn công phu.” Trong suốt cuộc đời hư cấu của mình, Sherlock từng hóa trang thành một thủy thủ già, một con nghiện thuốc phiện (lốt hóa trang thành công đến mức nhiều người trên thế giới gắn liền hình tượng của ông với thứ ma túy này dù lựa chọn thực của ông là cocain kia), hai mục sư, một người giữ ngựa, một người bán sách và một thợ sửa ống nước.

Có lẽ cú lừa ngoạn mục nhất là khi ông du hành qua đủ nơi trên thế giới trong suốt nhiều tháng hay có lẽ nhiều năm dưới lốt một nhà thám hiểm người Na Uy tên là Sigerson. Cuộc phiêu lưu của anh chàng nguy Bắc Âu thậm chí còn lên cả mặt báo. Vậy điều gì đã khiến Holmes trở thành một bậc thầy hóa trang? Câu trả lời chắc chắn là sự tận tâm tuyệt đối của ông với vai diễn.

Watson đã nói đúng như vậy trong “Vụ tai tiếng xứ Bohemia”: “Holmes không chỉ thay trang phục. Cả biểu cảm, điệu bộ, cả linh hồn của anh dường như đã thay đổi theo mỗi vai diễn mà anh đóng. Khi anh trở thành chuyên gia về tội phạm, sân khấu đã mất một diễn viên tài ba, cũng như khoa học đã mất đi một trí tuệ sắc bén.”

Sherlock đã thấm nhuần kĩ thuật diễn xuất nhập tâm trước cả những bậc tài danh như Brando hay De Niro⁽¹⁾. Vậy làm sao để bạn “nhập vai” như Holmes?

Về ngoài phù hợp

Khi Holmes khoác lên mình lối cải trang, ông đang chuẩn bị bước ra chiến trường. Bị phát giác đồng nghĩa với lâm vào nguy hiểm khôn lường. Vì vậy, “phục trang hào nhoáng” không bao giờ được xét đến và bạn cũng nên như vậy. Đặc biệt, một bộ tóc giả bù xù được lựa chọn cầu thả hay một hàm răng giả quá khoa trương chắc chắn sẽ dẫn bạn đến chỗ bị lật tẩy. Nên nhớ rằng càng ít càng nhiều, vì thế hãy tránh diễn quá lộ. Tránh cải trang thành người già hơn hoặc trẻ hơn tuổi thật của bạn quá nhiều, có thể hình quá khác biệt hay thậm chí thuộc giới tính khác.

(1) Hai diễn viên nổi tiếng người Mỹ từng đoạt giải Oscar về diễn xuất và cùng từng góp mặt trong các phần khác nhau của phim *Bố già*.

Luyện tập biểu cảm

Holmes nhờ đến các công cụ nhân tạo như lớp hóa trang để chỉnh sửa diện mạo (có lần ông thậm chí còn bôi ốt mả lên mắt để trông giống bị ốm nặng) nhưng quan trọng không kém là khả năng khoác lên mình những biểu cảm trông hết như thật. Vì thế, trong “Căn nhà trống” chúng ta có một người bán sách với vẻ “cau có khinh bỉ” thật đến nỗi Watson hoàn toàn không nhận ra người bạn cũ. Tương tự, trong “Vụ án cuối cùng” ông tạo cho mình cái môi trễ và thói quen lẩm bẩm đầy thuyết phục. Ở đây, hiểu biết vững chắc về ngôn ngữ cơ thể đã trở thành một kĩ năng đặc lực cho Holmes.

Hiểu rõ về giọng nói

Giả giọng là một cách cực kì tài tình để qua mắt người khác. Holmes có vẻ sôi giọng Na Uy và trong “Cung đàn sau cuối” đã đóng giả một người Mỹ gốc Ireland rất thuyết phục.

Tạo dựng tiểu sử

Hãy nắm rõ nhân cách giả của mình như lòng bàn tay để nếu bị chất vấn, bạn có thể duy trì nó không chút khó khăn. Thật khó để tưởng tượng Holmes có thể đội lốt Sigerson thành công đến vậy nếu ông không hiểu biết sâu sắc về cuộc đời của nhân vật người Na Uy đó.

Tận tụy với vai diễn

Sẽ có lúc bạn buộc phải dốc sức gấp bội để duy trì lớp vỏ bọc của mình. Một trong những kỹ thuật ưa thích của Sherlock là khom người để trông già đi. “Thật không phải chuyện đùa khi một người cao phải cúi bót tới ba mươi phân khỏi dáng người của mình trong suốt vài giờ liên tục,” ông từng phải phàn nàn. Còn hơn thế nữa, trong “Vụ án Charles Augustus Milverton”, Holmes buộc phải đính hôn với một cô hầu gái tên Agatha, tất cả chỉ nhằm mục đích duy trì hình tượng cải trang của mình.

Câu 16 – Sơ đẳng thôi, độc giả thân mến... Phần III

Tên cướp nọ chặn một ông già nhăn nhoe tại một trong những ngõ hẹp khét tiếng nhất khu Soho.

“Đưa tiền đây,” tên cướp ra lệnh.

Nạn nhân ngoan ngoãn rút ví rồi trước vẻ kinh ngạc của tên cướp, đếm ra mười ba bảng. “Tôi chỉ còn có bằng này thôi,” ông nói. “Nếu anh đoán được tuổi của ba thằng con trai tôi từ những gợi ý tôi đưa ra, tôi sẽ đưa tiền cho anh không kháng cự. Nếu anh đoán sai, tôi sẽ đấu với anh để giữ tiền. Có lẽ tôi vẫn sẽ mất tiền vì không còn trẻ nữa, nhưng tôi có ý chí và đảm bảo anh sẽ phải ăn vài cú đau. Anh chơi không?”

Tên cướp ngo ngoe gật đầu.

“Được rồi. Nếu anh nhân tuổi của con trai tôi với nhau, anh sẽ được 36. Nếu cộng lại thì sẽ bằng số tiền anh vừa thấy tôi đếm ra. Chúng nó bao nhiêu tuổi?”

Tên cướp có vẻ bối rối, các con số quay cuồng trong óc hắn. Một hay hai phút sau, người ra câu đố nói, “công bằng mà nói, tôi chưa cho anh đủ thông tin. Thêm một gợi ý nữa. Giáo viên dạy toán của con trai lớn của tôi là Giáo sư Gibson. Bây giờ thì đã đủ hết thông tin anh cần rồi đấy.”

Tên cướp càng hoang mang hơn bao giờ hết. Sau giây lát hắn nói, “Không được. Tôi không thể nào tính ra được. Ông giải thích cho tôi nghe không thì tôi sẽ trần trọc cả đêm nay mất.”

“Sẵn lòng,” người nọ nói, trước khi tặng cho kẻ tấn công mình một cú đá nhanh như chớp vào ống đồng rồi lẩn vào màn đêm.

Vậy thì đáp án mà tên cướp cần đưa ra là gì để lấy được tiền của người ra câu đố và tránh khỏi một vết bầm đau điếng?

Giải mã

“Tôi quen thuộc với tất cả các dạng chữ viết bí mật,
và bản thân tôi là tác giả một bài báo nho nhỏ
về đề tài này, trong đó tôi phân tích
một trăm sáu mươi kiểu mật mã riêng biệt.”

“NHỮNG HÌNH NHÂN NHẢY MÚA”

Mật mã học là môn khoa học về mã hóa và tạo mã, trong khi phân tích mật mã tức là giải những mật mã đó. Trong thế giới chứa đầy lừa lọc và âm mưu của Holmes, hiểu biết ngọn ngành về khoa học phân tích mật mã là một cách vô giá để khám phá thông tin hữu ích.

Sau đây là một số điểm khởi đầu cơ bản – code và cipher là hai loại mật mã khác nhau:

Trong một số mật mã code, mỗi từ hoặc cụm từ được thay thế bằng một từ, cụm từ khác hay bằng kí hiệu. Cả người gửi lẫn người nhận thông điệp

phải biết những từ, cụm từ và kí hiệu mã hóa có nghĩa gì thông qua thỏa thuận trước đó hoặc qua công cụ như sách giải mã. Code là một loại ngôn ngữ bí mật.

Trong mật mã cipher, hoặc là mỗi chữ cái được thay thế bằng một chữ cái khác, chữ số hay kí hiệu (mật mã thay thế) hoặc các chữ cái bị đổi vị trí cho nhau (mật mã hoán vị). Văn bản trơn là tên dùng để chỉ thông tin bạn muốn truyền đi, trong khi văn bản mã hóa là văn bản thực tế được gửi đến người nhận.

Sau đây là một số loại mật mã nổi tiếng trong lịch sử:

Mật mã Caesar

(còn gọi là mật mã dịch chuyển)

Loại mật mã này được cho là do Julius Caesar phát minh ra cho quân đội của mình sử dụng. Mật mã này chuyển vị trí các chữ dọc theo bảng chữ cái dựa vào số chỉ vị trí. Ví dụ nếu bạn dịch chuyển bảng chữ cái đi một vị trí, a sẽ được kí hiệu bằng b và b được kí hiệu bằng c, vì thế từ cat sẽ được truyền đi dưới dạng dbu. Dịch chuyển hai vị trí thì a sẽ được kí hiệu bằng c và b được kí hiệu bằng d (và từ cat trở thành ecv). Có thể tạo thành hai mươi lăm bảng chữ cái dạng mật mã dịch chuyển.

Mật mã hoán vị

Đây là dạng đơn giản nhất, yêu cầu bạn viết thông điệp thành một bảng chữ với kích thước phù hợp, sau đó đọc thông điệp từ một điểm khởi đầu định sẵn theo một hướng nhất định. Bạn có thể giải mã lời nhắn dưới đây hay không?

R	K	W
U	C	I
O	A	M
H	T	E
E	T	N
N	A	E
O	L	E
N	L	H
I	Y	T

Bắt đầu từ góc dưới cùng bên phải và đọc mỗi cột từ dưới lên trên, ta sẽ được lời nhắn "The enemy will attack in one hour." ("Kẻ địch sẽ tấn công trong vòng một giờ nữa.")

Pig Latin

Kĩ thuật này có lẽ được phát triển vào đầu thời Victoria. Quy luật cơ bản của nó rất đơn giản. Nếu một từ bắt đầu bằng phụ âm (hoặc cụm phụ âm), thì phụ âm đó được chuyển về cuối từ rồi thêm "ay" vào đằng sau. Nếu một từ bắt đầu bằng nguyên âm (hoặc phụ âm câm), thì thêm "way" vào cuối. Hãy thử giải mã câu sau:

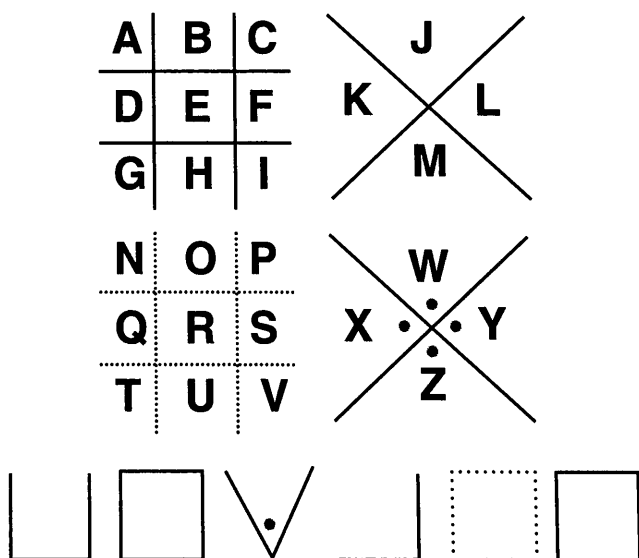
ewarebay ethay angryway anmay inway ethay
oldway athay.

Thông điệp ban đầu là: "Beware the angry man
in the old hat." (Coi chừng người đàn ông giận
dữ đội mũ cũ.)

Mật mã chuồng heo

Một loại mật mã đã có lịch sử hàng thế kỉ dùng
bốn dạng khung vuông (chuồng heo) đơn giản chứa
tất cả các chữ cái trong bảng chữ cái.

Khi viết lời nhắn, người gửi thay thế mỗi chữ cái
bằng một hình tương ứng với vị trí của chữ cái đó
trong khung vuông. Như vậy "beware" sẽ trở thành:

Biệt ngữ

Trong dạng mật mã này, một cụm từ có vẻ ngẫu nhiên được dùng thay cho một từ hay cụm từ đã định sẵn. Chẳng hạn "Con nhện đã giăng lưới từ nữ hoàng đến tháp Eiffel" có thể dễ dàng được người nhận đã biết nội tình hiểu thành "Giáo sư Moriarty (con nhện) đã lên tàu (đã giăng lưới) từ ga Victoria (nữ hoàng) đến Paris (tháp Eiffel)".

Mật mã Morse

Một mật mã tài tình dưới dạng những chuỗi âm thanh dài và ngắn, ánh đèn chớp nháy, hoặc chấm và gạch chéo. Do Samuel Morse phát minh vào những năm 1830, mã Morse vẫn được sử dụng rộng rãi tới ngày nay.

Công việc phân tích mật mã là cố gắng xác định quy luật trong dữ liệu được mã hóa. Một khi quy luật đã được nhận rõ, giải mã sẽ trở nên khả thi. Một trong những vũ khí lớn nhất trong kho tàng của người giải mã là “phân tích tần suất”. Việc này căn cứ vào thực tế rằng trong hầu hết mọi ngôn ngữ, một số chữ cái được dùng nhiều hơn các chữ khác. Ví dụ, chữ e là chữ cái thường dùng nhất trong tiếng Anh nên có khả năng đáng kể (dù không hoàn toàn chắc chắn) là kí hiệu xuất hiện nhiều nhất trong văn bản mã hóa sẽ biểu thị chữ e.

Phân tích mật mã ngày nay khó hơn trước, vì những công nghệ mới cho ra đời nhiều loại mật mã phức tạp hơn. Một trong những mật mã học búa huyền thoại là mã Enigma được quân Đức sử dụng trong Thế Chiến II. Cổ máy Enigma, một thiết bị giống chiếc máy đánh chữ, dựa vào một loạt trục quay có thể được sắp xếp theo hàng tỉ cách kết hợp khác nhau, cho phép văn bản tron được truyền đi dưới dạng văn bản mã hóa hầu như không thể phá giải. Tuy nhiên, ngay cả cổ máy này cũng có điểm yếu. Một đội chuyên gia với trí tuệ xuất chúng quy tụ tại Công viên Bletchley cuối cùng đã phá được mật mã này. Họ được trợ giúp phần nào bởi kĩ thuật phân tích tần suất, vì họ biết một số cụm từ nhất định (ví dụ tên của các tướng Đức) thường lặp lại trong các thông điệp. Thành tựu này giúp quân Đồng Minh có được lợi thế rất lớn trong cuộc chiến.

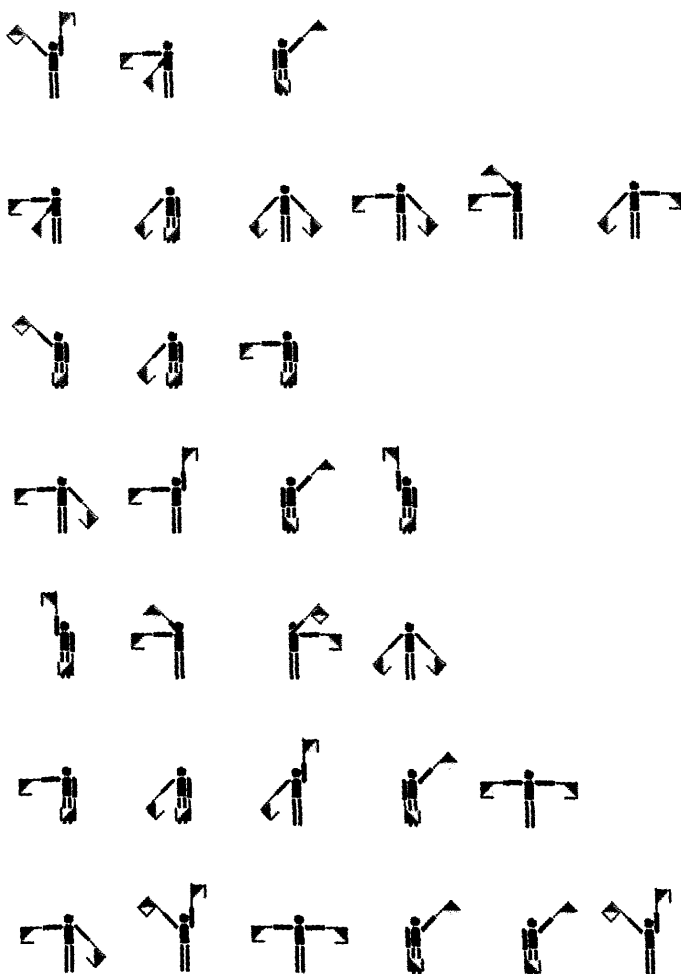
Xét đến tính thách thức phức tạp của việc phân tích mật mã, không mấy ngạc nhiên khi Holmes tập cho mình trở nên lão luyện trong nghệ thuật này. Như đoạn trích ở đầu mục này thể hiện, ta từng thấy ông phá giải một câu đố chữ (trong “Tục lệ của gia đình Musgrave”), ba mật mã (trong “Con tàu Gloria Scott”, “Vòng tròn đỏ” và *Thung lũng khủng khiếp*) và bản mật mã hình nhân nổi tiếng trong “Những hình nhân nhảy múa”. Bạn hãy thử sức với những mật mã dưới đây:

Câu 17 – Nói gì vậy?

Hãy phá giải từng mật mã cân não dưới đây!

1. 23, 1, 20, 19, 15, 14 / 2, 18, 9, 14, 7 / 25, 15, 21,
18 / 7, 21, 14.
2. Tifsmmdl Ipmnft nbef ijt efcvu jo B Tuvez jo
Tdbsmfu.
3. Pd Imfeaz ime tue nqef rduqzp.
4. gt obrea kthi scod erequire sjus t abi to flatera
lthinkin.
5. ... / - - - - - . / . / - - . - - . - . - . / - . . .
. / - - - - - / /

6.

7. Heavy elephants learn pottery making enthusiastically.
8. A subtle plan is never discovered. Would Henry send his own man to help with the arduous money-bagging starting immediately. (Một kế hoạch tinh vi chưa hề bại lộ. Henry vui lòng gửi người của mình đến trợ giúp việc đóng gói tiền nặng nhọc sắp bắt đầu ngay bây giờ.)

Sàng lọc thông tin

"Trong nghệ thuật suy luận, điều quan trọng nhất
là có thể xác định thứ vụn vặt
và thứ thiết yếu trong lượng thông tin."

"NGỌN LỬA BẠC"

Như Holmes đã nhiều lần thể hiện, thông tin có thể được thu thập từ vô số nguồn. Nhưng sau khi một lượng thông tin liên quan đã được tập hợp, bước then chốt tiếp theo là phân biệt giữa vàng và thau: thứ thực sự hữu dụng và thứ mà cuối cùng sẽ dẫn bạn vào ngõ cụt. Vị thám tử vĩ đại là bậc thầy trong việc tổ chức những gì đã biết sao cho phù hợp với mục đích của mình. Đây là một bài học đáng giá, đặc biệt là với những người sống ở thời đại chìm ngập trong biển dữ liệu như chúng ta.

Có nhiều ví dụ thực tế của việc quá tải thông tin gây trở ngại cho điều tra tội phạm. Ví dụ vụ án Peter Sutcliffe, Thợ Xẻ YorkShire, người bị kết tội giết mười ba phụ nữ và tấn công bảy người khác ở miền Bắc nước Anh vào những năm 70 và 80. Tiến hành trong bối cảnh công nghệ máy tính vẫn còn non trẻ, cuộc điều tra nổi tiếng với lượng giấy tờ khổng lồ đến mức những manh mối quan trọng chứa trong đó bị bỏ sót. Thậm chí người ta từng kể lại rằng sàn nhà của phòng chuyên án phải được gia cố để chống đỡ trọng lượng của toàn bộ số tài liệu. Hơn thế nữa, các sĩ quan điều tra lãng phí

thời gian vào những hướng điều tra sai lầm (ví dụ như các đoạn băng ghi âm giả được cho là do Thợ Xẻ gửi đến) trong khi Sutcliffe lọt lưới vài lần liền cho đến khi bị bắt và kết án vào năm 1981.

Ngay cả Holmes cũng không miễn dịch với việc đôi khi đặt sai ưu tiên cho các đầu mối. Trong “Bộ mặt vàng vọt”, ông đặt ra một giả thuyết về vụ án mà “ít nhất giải thích được hầu hết các dữ kiện thực tế. Khi xuất hiện thông tin mới không thể giải thích, lúc đó cân nhắc lại cũng chưa muộn.” Tuy nhiên, Watson gọi đó “hoàn toàn là phỏng đoán” và về sau sự thực chứng minh đúng như vậy, tuyên bố của Holmes hóa ra đã sai lầm. Gặp trở ngại trong vụ án này do thiếu thông tin thiết yếu, Holmes đã thất bại trong việc sàng lọc dữ liệu ông đã có một cách chính xác.

Sau đây là vài gợi ý để sàng lọc dữ liệu hiệu quả hơn:

Kiểm soát dữ liệu

Tức là bạn phải điều khiển nó thay vì để nó điều khiển bạn. Tập hợp tất cả thông tin bạn có thành một hệ thống càng logic càng tốt. Lợi trong đồng thông tin lẻ tẻ là không có lợi cho việc sàng lọc hiệu quả.

Đề mắt tới toàn cảnh

Hãy luôn nhớ vấn đề lớn mà bạn đang cố gắng giải quyết khi cân nhắc khả năng bạn nắm giữ một phần nhỏ của nó.

Cho bản thân thời gian và không gian để đánh giá thông tin

Dành hàng giờ nhìn chằm chằm vào dữ liệu không phải là cách tốt nhất để phân tích nó. Biết đâu bạn lại là kiểu người mà khoảnh khắc tư duy sáng suốt nhất là trong buổi tắm hay trên đường chạy.

Đừng quá phụ thuộc vào trực giác

Có trực giác về việc có nên tin một thông tin nào đó hơn thông tin khác hay không là điều hữu ích. Nhưng hãy chú ý đừng bỏ qua thông tin chỉ vì cảm tính. Và hãy luôn đặt câu hỏi: mình đã có đủ mọi thông tin liên quan hay chưa?

Coi chừng hiệu ứng “có mới nới cũ”

Chúng ta có xu hướng ưu tiên thông tin mà chúng ta vừa có được gần đây nhất. Mới và quan trọng không liên quan đến nhau về bản chất.

Giữ lại đồng thau

Cho đến khi bạn đã thành công xử lý xong đồng “vàng” và giải quyết câu đố của mình, bạn có thể cần lật lại mớ “thau” để xem mình có bỏ sót điều gì hay không.

Công việc sàng lọc thông tin sẽ dễ dàng hơn nếu bạn có năng lực ghi chú tốt. Bí quyết của một bản ghi chú tốt, như mọi giảng viên đại học bậc bực bội thường nói, là không chép lại từng từ một. Cách làm đó sẽ đảm bảo

thông tin chui từ lỗ tai này sang lỗ tai kia. Bí quyết là chủ động xử lý tư liệu mà bạn đang ghi chép, mã hóa nó theo một cách có nghĩa với bạn và đối chiếu nó với kiến thức đã có. Điều đó có nghĩa gì trong thực tiễn?

Bạn phải nắm được điểm mấu chốt của thông tin mà bạn đang ghi chép.

Hãy cắt bỏ mọi thông tin dư thừa trong khi ghi chú. Ví dụ, nếu bạn đang đọc sách giáo khoa, bạn có thể bắt đầu bằng cách đánh dấu những đoạn ngắn truyền tải rõ nhất nội dung của văn bản. Tương tự, nếu bạn ghi chép lời của ai đó, bạn không nên ghi lại cả những câu cửa miệng hay ghi chi tiết các ví dụ dài được đưa ra để làm rõ thêm một ý đơn giản. Bằng cách ghi chú có chọn lọc, bạn đang chủ động tương tác với tư liệu và đã bắt đầu quá trình sàng lọc.

Nếu kết quả của quá trình ghi chú ban đầu tương đối lộn xộn, hãy ghi chép lại một cách có trật tự ngay khi có thể. Càng để lâu, bạn sẽ càng tích tụ nhiều ghi chú và ý nghĩ chép lại chúng ngay ngắn sẽ làm bạn ngại.

Dùng công cụ để ghi chép càng dễ đọc càng tốt. Đơn giản nhất là dùng đầu đề và tiêu đề phụ. Việc này sẽ giúp ghi chép và tư duy của bạn có thêm cấu trúc rõ ràng.

Hãy cân nhắc cả những thiết bị phức tạp hơn. Biểu đồ có khiến vấn đề rõ ràng hơn không? Phân loại theo màu sắc là một cách khác để bản ghi chép thêm trực quan. Bạn có thể ghi điểm chính bằng mực xanh lam, ví dụ minh họa bằng mực xanh lá cây và thêm vài dòng kết luận bằng mực đỏ.

Một cách phổ biến để trình bày một cách trực quan các ý tưởng hay chủ đề liên quan đến nhau là bằng biểu đồ mạng nhện, còn được gọi là sơ đồ tư duy. Biểu đồ mạng nhện là cách đơn giản và hiệu quả để tập trung nhiều ý tưởng lại một chỗ, khiến việc quan sát dễ dàng hơn và thường cho ra những mạch tư duy mới thông qua việc cho bạn một cái nhìn tổng thể. Sau đây là cách để tự tạo một biểu đồ mạng nhện:

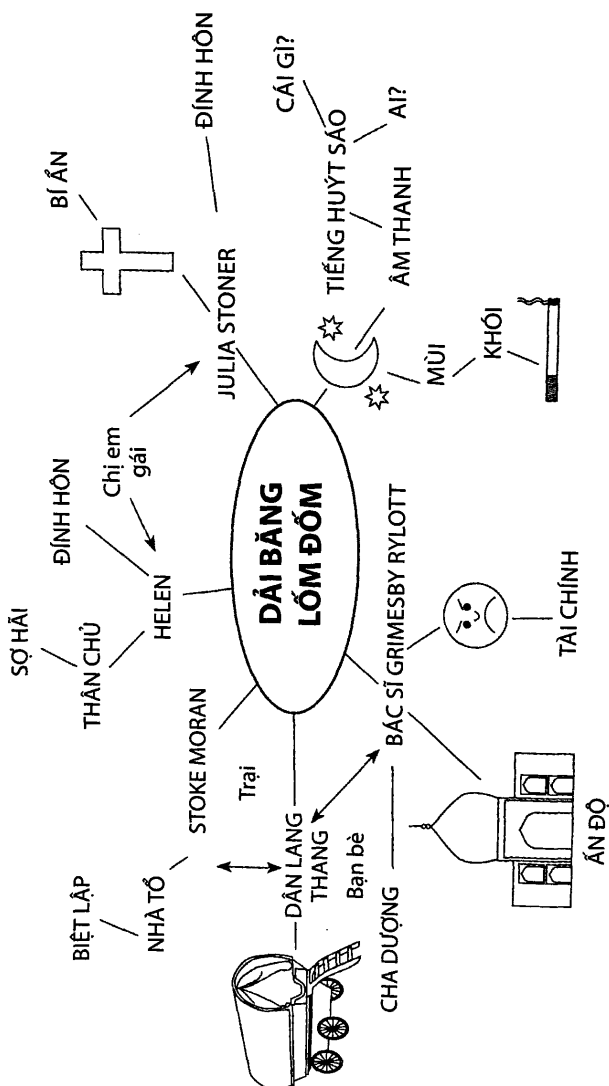
Ở tâm của một trang giấy trắng, viết từ khóa hay cụm từ khóa.

Vẽ các đường kẻ từ khái niệm trung tâm trên. Mỗi nhánh mới (hay chân nhện) nối với một ý tưởng liên quan.

Áp dụng một trật tự nhất định. Đừng để biểu đồ vượt ngoài tầm kiểm soát. Nếu có cấp bậc rõ ràng cho các ý tưởng, hãy đánh số các khu vực hoặc dùng một hệ thống cấp bậc dạng phóng xạ.

Hãy thả trí sáng tạo tự do. Đừng ngại kết hợp giữa chữ in hoa và chữ thường, các màu sắc khác nhau, kí hiệu và hình vẽ. Bạn là người đặt ra luật lệ.

Sau đây là một ví dụ của biểu đồ mạng nhện mà Holmes có thể vẽ cho “Dải băng lốm đốm”:

Cải thiện trí nhớ

"Trí óc tôi như một gian kho chất đầy hòm xiểng với đủ loại đồ cũ trong đó – nhiều đến mức tôi chỉ có nhận thức mơ hồ chúng gồm có những gì."

"BỜM SƯ TỬ"

Sau khi đã thu thập một lượng dữ liệu dồi dào đủ cho bạn tập tư duy theo kiểu Holmes, việc tối quan trọng là đảm bảo nó được khắc sâu vào trí nhớ của bạn. Holmes có vẻ gặp rất ít khó khăn với trí nhớ, có thể lôi ra những chi tiết nhỏ nhất từ một đoạn hội thoại sau khi chúng đã xảy ra rất lâu hoặc nhớ lại những bản án từ cách đó nhiều năm. Nhưng kí ức là gì? Nói ngắn gọn, nó là cách để bộ não mã hóa các đoạn thông tin mà chúng ta lưu giữ để dùng về sau.

Khoa học nghiên cứu kí ức không ngừng phát triển và chúng ta vẫn đang ở giai đoạn đầu của sự am hiểu cơ chế vận hành của nó. Tuy nhiên, nhìn chung người ta nhất trí rằng có một số loại kí ức chủ yếu sau:

Trí nhớ tạm thời

Loại kí ức này chỉ duy trì trong khoảng thời gian chưa đến một giây kể từ khi tiếp nhận thông tin.

Ví dụ, bạn nhìn dòng xe chạy qua trên xa lộ và phân biệt màu sắc của từng chiếc xe nhưng sẽ không thể nhớ lại được dữ liệu này chỉ vài trăm mili giây sau khi quan sát.

Trí nhớ ngắn hạn

Loại kí ức này tồn tại trong khoảng từ vài giây đến một phút. Trung bình một người lớn khỏe mạnh có thể lưu giữ được từ bốn đến bảy chủ thể kí ức theo cách này. Trí nhớ ngắn hạn cho phép bạn ghi nhớ một dãy số điện thoại để sử dụng chốc lát sau đó.

Trí nhớ dài hạn

Loại trí nhớ này cho phép chúng ta lưu giữ những mảng kí ức vô cùng rộng lớn, có khi được tạo ra từ những năm đầu đời và mang theo bên mình tới lúc chết. Vì thế trong khi chúng ta sử dụng trí nhớ ngắn hạn để lưu giữ số điện thoại của cửa hàng giao pizza chỉ đến khi cầm tới điện thoại, thì trí nhớ dài hạn cho phép chúng ta ghi nhớ số điện thoại của ngôi nhà thời thơ ấu suốt hàng chục năm.

Có hai cách chính để cải thiện trí nhớ: bằng trợ giúp bên ngoài như lịch hẹn gặp hoặc bằng trợ giúp nội tại, ví dụ một số kĩ thuật luyện não.

Trợ giúp bên ngoài thích hợp để bổ khuyết một số trường hợp nhưng có nhược điểm là dễ bị phụ thuộc quá mức vào chúng. Dùng đồng hồ báo thức ngày qua ngày để nhắc ta thức dậy có thể không sao, nhưng chúng ta sẽ không muốn phải phụ thuộc vào việc viết quá nhiều giấy nhớ cho chính mình, đơn giản vì việc đó rất bất tiện. Nhiều nghiên cứu cũng cho thấy rằng phụ thuộc quá mức vào ngoại viện có thể khiến trí nhớ của chúng ta trở nên lười biếng, hoạt động kém khi không có trợ giúp bên ngoài.

Trợ giúp nội tại chắc chắn là hướng đi đúng khi nói đến việc cải thiện trí nhớ dài hạn tối quan trọng của chúng ta. Sau đây là một vài kĩ thuật bạn có thể thử:

Liên hệ với bản thân

Liên hệ thông tin mới với những thứ đặc biệt đối với bạn, có thể là bất cứ thứ gì từ người quen hay đội tuyển thể thao yêu thích cho đến những liên tưởng phức tạp kết hợp với quan điểm cá nhân của bạn. Bạn vừa gặp một cô gái mà loại nước hoa ưa thích là Chanel No.5 và bạn muốn nhớ điều này để có thể mua tặng cô ấy làm quà

Giáng Sinh. Con số 5 có phải số may mắn của bạn không? Đó có phải số áo của bạn trong đội thể thao ở trường? Số nhà của bạn? Hãy tìm mối liên hệ.

Dùng hình ảnh

Cần một cách để nhớ tên ai đó? Bạn vừa được giới thiệu với ông Kính? Vậy hãy tưởng tượng ông Kính thành trong suốt. Lần sau hai người gặp nhau, đó sẽ là thứ đầu tiên bật lên trong đầu bạn và bạn sẽ nhớ được tên ông ấy dễ dàng. Tất nhiên không phải ai cũng có một cái tên dễ gợi hình ảnh như vậy, nhưng giới hạn duy nhất cho cơ chế này chỉ là trí tưởng tượng của chính bạn.

Đừng ngại đọc to

Không phải lúc nào cũng là một kĩ thuật tiện lợi, nhưng nhắc lại thành tiếng một thông tin quan trọng nào đó sẽ cho bạn thêm cơ hội ghi nhớ nó.

Ghi nhớ ngay khi sắp quên

Đây là kết luận của nhà tâm lí học người Đức thế kỉ 19 Hermann Ebbinghaus. Sau khi dành nhiều năm kiểm tra khả năng hồi tưởng của mình với những chuỗi thông tin dài ngẫu nhiên vô bổ, ông rút ra rằng trí nhớ lưu giữ hiệu quả nhất tại những nỗ lực ban đầu. Dù rằng tại mỗi lần ôn lại sau đó có ít thông tin mới được lưu giữ hơn,

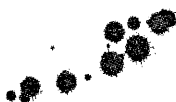
nhưng kí ức sẽ được củng cố nên các đợt ôn sau chỉ cần diễn ra tại thời điểm xa hơn trong tương lai. Như vậy, bạn nên ôn lại thông tin mới ngay sau vài giây, rồi sau vài phút, rồi sau vài giờ, v.v... Cuối cùng, bạn sẽ chỉ cần nhớ lại kí ức này vài năm một lần để củng cố nó mà thôi.

Phân đoạn

Đây là một phương pháp hữu ích đối với những thứ như dãy số, địa chỉ, v.v... Giả sử bạn cần nhớ một số thẻ ngân hàng gồm 12 chữ số: 196674722199. Sẽ dễ hơn nhiều để ghi vào trí nhớ nếu bạn chia dãy số thành những đoạn nhỏ: 1966 7472 2199. Và nếu bạn có thể gán một ý nghĩa nào đó mỗi đoạn thì còn dễ hơn nữa. Ví dụ, bạn có thể nhớ thành những đoạn như sau: 1966 (năm đội tuyển Anh giành vô địch World Cup) 747 (số máy bay) 211 (số nhà của Sherlock trên phố Baker) 99 (bài hát 99 bong bóng đỏ).

Về luyện nhớ

Đây là một mẹo ngôn ngữ rất hay để ghi thông tin vào trí nhớ. Nhiều đoạn về hiệu quả nhất là thông qua tên viết tắt hoặc qua vần. Ví dụ chuỗi từ dễ nhớ "đỏ cam vàng lục lam chàm tím" nhắc chúng ta các màu của cầu vồng cùng thứ tự xuất hiện của chúng.

Dự định cần tiến hành

Nếu bạn cần nhớ làm việc gì đó một cách thường xuyên, cách này có thể sẽ hiệu quả với bạn. Đây là một cơ chế tự lập khuôn khổ để bạn tự nhắc mình "Mình cần uống thuốc cùng trà trước khi đi ngủ."

Trò chơi luyện trí não

Sudoku và ô chữ được coi là một cách tuyệt vời để bảo quản trí nhớ và giúp bạn phòng chống các loại bệnh như Alzheimer.

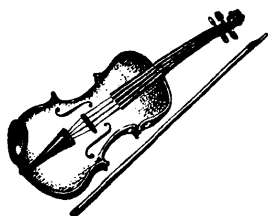
Đặt kí ức vào đúng vị trí

Đây là kĩ thuật được những nhà vô địch thể giới về trí nhớ sử dụng, vì thế hãy cùng xem xét chi tiết hơn sau một bài tập giải lao nho nhỏ...

Câu 18 – Sơ đẳng thôi, độc giả thân mến... Phần IV

Archie là lái xe đào tẩu cho một băng cướp đang dự định đánh cướp bưu điện địa phương. Chúng vào bưu điện lúc sáu giờ kém mười lăm phút tối và khống chế nhân viên bưu điện khi họ định kết toán tiền trong ngày. Lũ cướp dẫn Archie nổ máy xe và sẵn sàng chạy vào đúng sáu giờ.

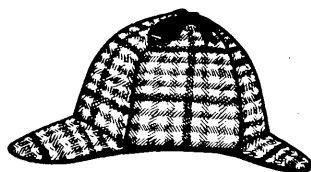
Quả nhiên, từ ghế lái, Archie chứng kiến băng cướp vào bưu điện lúc sáu giờ kém mười lăm. Mười phút sau, hắn nhìn đồng hồ trên bảng điện tử và thấy hiển thị sáu giờ kém năm. Một phút sau đồng hồ hiển thị, như dự đoán, sáu giờ kém bốn phút. Nhưng khi hắn nhìn lại sau đó hai phút, nó vẫn là sáu giờ kém bốn. “Lúc căng thẳng thời gian trôi chậm thật,” hắn tự nhủ. Một phút sau hắn nhìn đồng hồ lần nữa. Lúc này thời gian trên đó là sáu giờ kém năm. Hoang mang cực độ, hắn bắt đầu hoảng loạn. Thời gian đang trôi giạt lùi ư? Hắn mất trí rồi sao? Một phút sau, hắn nhìn đồng hồ lần nữa, nhận ra hắn vẫn còn tỉnh táo chán và vội vã nổ máy cùng lúc đồng bọn đi ra từ bưu điện, túi chiến lợi phẩm trên tay. Chuyện gì đã xảy ra với thời gian?

Dạo bước trên con phố kí ức

"Một người nên chắt vào cái kho trong bộ não
bé nhỏ của anh ta những thứ đồ đặc mà anh ta
sẽ có khả năng dùng đến."

"NĂM HẠT CAM KHÔ"

Phương pháp này dựa vào sự thân thuộc của bạn với một địa điểm và đặc biệt hữu ích cho việc ghi nhớ nhiều thông tin có liên quan đến nhau, ví dụ một danh sách. Một khi đã nắm vững phương pháp, bạn sẽ có thể nhớ được một danh sách dài hơn rất nhiều so với con số bảy truyền thống hay thậm chí hơn thế.

Kĩ thuật này có nhiều tên gọi khác nhau. Chẳng hạn một số người gọi nó là Cung điện kí ức, người khác gọi là Phương pháp Loci hay Kĩ thuật Căn phòng La Mã. Điểm căn bản của hệ thống này là chọn một nơi mà bạn biết rất rõ ví dụ như ngôi nhà bạn đang ở, hay một ngôi nhà từ thời thơ ấu, hay có lẽ xa lộ địa phương hoặc văn phòng làm việc (đặc biệt nếu bạn là người cuồng công việc). Bạn thậm chí còn có thể tập trung vào một căn phòng duy nhất nếu nó có chứa nhiều đồ vật mà bạn quen thuộc.

Giả sử bạn chọn ngôi nhà hồi nhỏ. Bạn sẽ cần cố định trong đầu một lộ trình đi xuyên suốt ngôi nhà. Bắt đầu bằng chìa khóa mở cửa trước. Mở cửa và bước vào sảnh.

Vạch ra một lối đi qua tất cả các phòng khác nhau, lên lầu và xuống lầu. Sau khi đã thiết lập xong lộ trình, bạn có thể dùng đi dùng lại con đường này, mỗi lần có một danh sách thông tin mới mà bạn muốn ghi nhớ.

Nếu số thứ cần nhớ nhiều hơn số phòng trong nhà, hãy cân nhắc phát triển hệ thống sao cho khi bạn bước đi theo lộ trình, bạn sẽ lấy vài món đồ trong mỗi phòng. Ví dụ, thay vì chỉ gắn một thứ với nhà bếp, bạn có thể hình dung ra tủ lạnh, bàn ăn, lò nướng bánh mì và bồn rửa. Thế là có chỗ cho bốn thứ mới cần nhớ.

Mỗi đồ vật quen thuộc trên đường đi của bạn được gọi là “móc treo kí ức”. Việc của bạn bây giờ là treo mỗi thông tin bạn cần nhớ lên một móc treo khác nhau. Giả sử bạn cần đi mua đồ nhưng không thể tìm được bút nên bạn sẽ cần giữ danh sách đồ cần mua trong đầu. Món đồ đầu tiên là một chai sữa, chúng ta để trên bậc cửa trước. Tiếp theo là báo, chúng ta sẽ thuận tiện nhét vào hòm thư. Tiếp theo là một tá trứng. Thứ này chúng ta sẽ để trên kệ lò sưởi ở phòng khách, thế chỗ cho bình hoa. Trong khi đó, chiếc áo bạn muốn mua được treo trên cửa sổ trước nơi đáng lẽ là chỗ của rèm cửa. Trong cung điện kí ức mọi vật có vẻ kì khôi đến đâu cũng không quan trọng. Trên thực tế, mọi thứ càng kì lạ, bạn sẽ càng dễ nhớ.

Càng sử dụng kĩ thuật này, bạn sẽ càng nhớ được nhiều thông tin. Một số chuyên gia khẳng định họ đã nhớ được hàng trăm thứ bằng cách này.

Nhưng lí thuyết suông thế là đủ rồi. Hãy thử xem bạn làm được đến đâu với những thử thách sau đây, có lẽ dùng một hay nhiều kĩ thuật ghi nhớ kể trên. Bài đầu tiên trong hai bài tập dưới đây sẽ kiểm tra trí nhớ ngắn hạn của bạn, còn bài thứ hai giúp bạn luyện trí nhớ dài hạn.

Câu 19 – Truy tìm kí ức

Hãy nhìn kĩ những vật dụng được thu thập từ hiện trường án mạng dưới đây trong vòng một phút. Hết một phút, lật sang trang và cố gắng liệt kê tất cả những bằng chứng đó sang một trang giấy riêng.

Câu 20 – Ác giả ác báo

Đọc kĩ danh sách tội phạm dưới đây cùng hình phạt dành cho chúng. Sau khi đã đọc và tiếp thu thông tin, hãy lật sang trang và đọc tiếp. Đợi mười phút, rồi cố gắng ghi lại chi tiết của mỗi hình phạt. Đợi thêm nửa giờ rồi lặp lại. Làm lại sau vài giờ. Trí nhớ của bạn phát huy thế nào?

1. Mary Thọt nhận mười năm vì tội hành hung chồng bằng nạng gỗ.
2. Jim Ốm bị phạt hai bảng mười xu vì ăn trộm một ổ bánh mì.
3. Pete Mất Dại bị treo cổ vì bắn chết đối thủ chơi bài poker.
4. Burlington Bertie lĩnh ba năm tù vì lừa đảo một người bán nữ trang.
5. Ned Nhát Cáy bị xử bắn vì đào ngũ.
6. Bella Béó: ba tháng tù giam vì môi giới mại dâm
7. Alexander Phát Hỏa phải nằm khám hai đêm vì say xỉn và gây rối trật tự.

Rút ra kết luận

“Một câu châm ngôn cũ của tôi là khi anh đã loại bỏ hết những điều bất khả thi, thì thứ còn lại, dù khó tin đến đâu, chắc chắn phải là sự thật.”

“CHIẾC VƯƠNG MIỆN NAM NGỌC BERIN”

Tài năng (và đôi khi là lời khuyên) của Holmes là khả năng siêu phàm trong việc soi tỏ sự thật ở nơi những người khác thất bại. Để tổng kết khóa học cấp tốc của bạn về cách tư duy giống vị thám tử vĩ đại, hãy đọc bảng chỉ dẫn mà ông thường dùng để đi đến đáp án chính xác:

Có trạng thái tinh thần tốt

Tìm kiếm sự thật là một bộ môn tiến hành tốt nhất khi thư giãn và nghỉ ngơi đầy đủ. Hãy nhớ cả việc nạp năng lượng. Một đội nghiên cứu vào năm 2010 đã phát hiện phán đoán sáng suốt nhất được đưa ra khi lượng đường trong máu bạn đạt mức tối ưu.

Thu thập thông tin thô

Như chúng ta đã thấy, Holmes thu thập dữ kiện từ nhiều nguồn khác nhau – hiện trường, nhân chứng, kinh nghiệm cá nhân, tài liệu tham khảo, v.v...

Đánh giá dữ liệu

Hãy gạt sang bên những thứ có vẻ thiếu sót hoặc không hữu ích.

Hiểu rõ bản chất con người

Về vấn đề này, trong *Dấu Bọ Tử*, Holmes trích lời sử gia và triết gia Winwood Reade:

Ông bình luận rằng, trong khi cá thể người là một câu đố bí ẩn, thì trong đám đông anh ta trở thành một trị số toán học chắc chắn. Ví dụ, bạn có lẽ không bao giờ đoán được một người bất kì sẽ làm gì, nhưng bạn có thể nói một cách chính xác một quần thể người bình thường sắp làm gì. Các cá thể là khác nhau, nhưng tỉ lệ phần trăm duy trì ổn định. Đây cũng là ý kiến của nhà thống kê.

Tìm kiếm điểm bất thường

Chi tiết không bình thường có thể là sợi chỉ vén màn cả một điều bí ẩn. Như Holmes nói, “Những điều bất bình thường lại thường là chỉ dẫn thay vì là trở ngại.”

Nghĩ đến thứ không thể nghĩ tới

Như Holmes tuyên bố trong *Thung lũng khủng khiếp*, "đã bao lần trí tưởng tượng là mẹ đẻ của sự thật?"

Thiết lập giả thuyết

Đánh giá khả năng xảy ra của từng giả thuyết, đối chiếu với những thông tin thực tế đã biết. Khi Holmes bị buộc tội sa vào võ đoán trong *Con chó của dòng họ Baskerville*, ông đáp lại: "Đúng hơn là vào khu vực nơi chúng ta cân bằng các khả năng và chọn điều dễ xảy ra nhất. Đây là sử dụng trí tưởng tượng một cách khoa học, nhưng chúng ta luôn có một số tư liệu cơ sở để bắt đầu phỏng đoán của mình."

Đừng nhầm tương quan với nhân quả

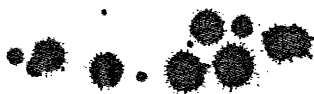
Ví dụ, chúng ta sống trong kỉ nguyên băng tan và bệnh béo phì tăng cao, nhưng điều đó không có nghĩa là hiện tượng này gây ra hiện tượng kia hay chúng có liên quan với nhau theo bất kì cách nào ngoài trùng hợp.

Suy nghĩ khoa học

Đừng bám chặt lấy một giả thuyết duy nhất. Hãy cân nhắc mọi khả năng.

Loại trừ cái không thể...

Có lẽ là kim chỉ nam của Holmes – một giả thuyết không khớp với dữ kiện thực tế phải bị loại bỏ. Cuối cùng bạn sẽ còn lại giả thuyết duy nhất có thể đáp ứng tất cả các dữ kiện thực tế. Dù có vẻ khó xảy ra đến đâu, đây cũng phải là sự thật.

Giờ thì, theo lời vị thám tử vĩ đại, bạn đã biết các phương pháp của ông. Hãy dùng chúng!

Đáp án

Đáp án câu 1 – Sắp xếp chữ cái

Trang 29 - DR WATSON
SHERLOCK HOLMES

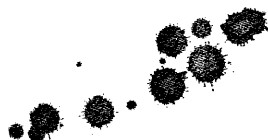
Trang 30 - MAGNIFYING GLASS (KÍNH LÚP)
SCOTLAND YARD (SỞ CẢNH SÁT
THỦ ĐÔ LUÂN ĐÔN)

Đáp án câu 2 – Dãy số

1. 64 (số sau gấp đôi số trước).
2. 729 (số sau gấp 3 số trước).

3. 49 (bảy số bình phương đầu tiên).
4. 17 (bảy số nguyên tố đầu tiên).
5. 22, 18 (các số ở vị trí số chẵn tăng dần hai đơn vị, trong khi các số ở vị trí số lẻ giảm dần ba đơn vị).
6. 89 (đây là dãy số Fibonacci trong đó mỗi số là tổng của hai số trước đó).
7. 8 (mỗi số là tích của các chữ số trong số đứng trước nó).

Đáp án câu 3 – Thang chữ

i)

Cat

Cot

Hot

Hod

Hid

Kid

ii)

Game

Lame

Lome

Lose

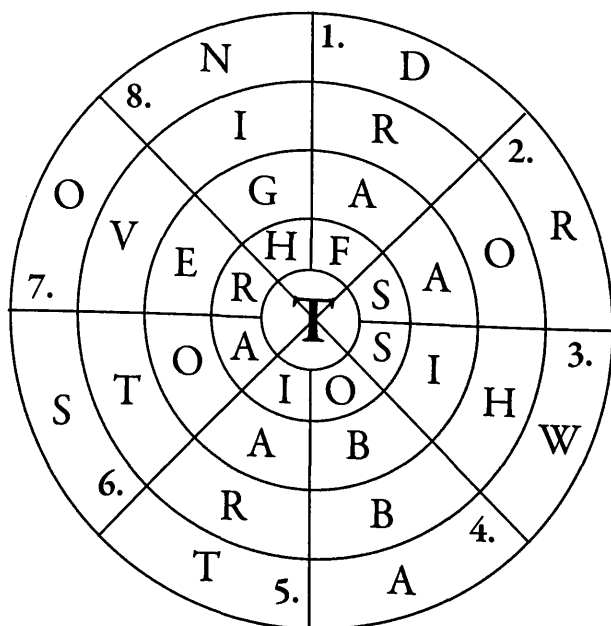
Lost

Loot

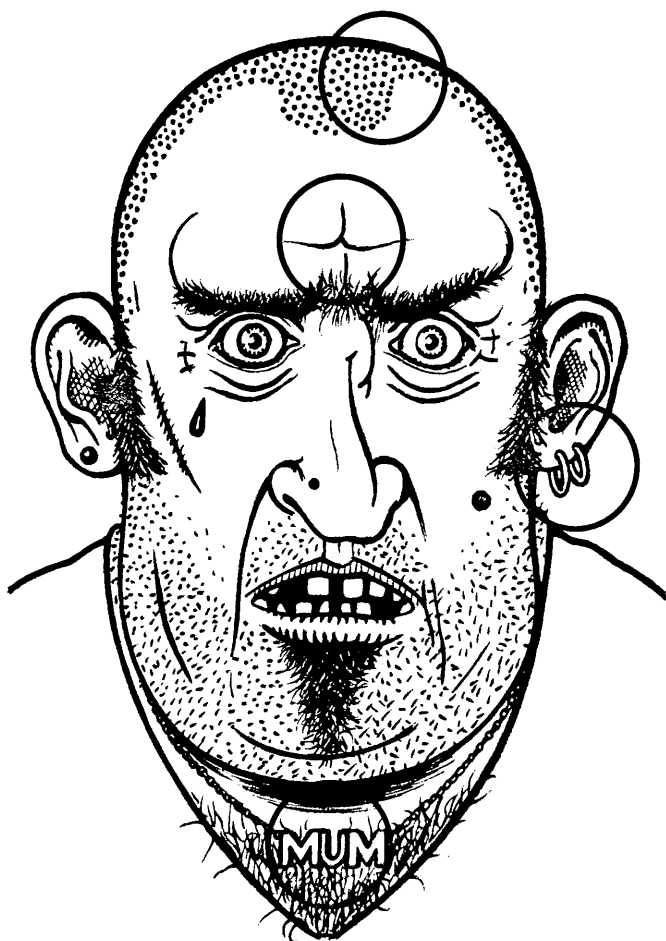
Foot

Đáp án câu 4 – Vòng quay chữ

Tên: DRWATSON

Đáp án câu 5 – Bức tranh khó coi

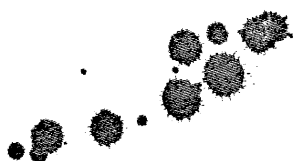

Đáp án câu 6 – Đọc nhanh

1. Bốn bảng một tuần.
2. Cuốn *Bách khoa thư Britannica*.
3. Từ mười giờ đến hai giờ.
4. Bút, mực và giấy thấm.
5. Vào tối thứ Năm và thứ Sáu.

Đáp án câu 7 – Ghép chữ

1. out (breakout và outstanding)
2. moon (honeymoon và moonbeam)
3. house (greenhouse và housecoat).
4. book (notebook và bookkeeper).
5. man (policeman và manhole).
6. wall (stonewall và wallpaper).
7. play (screenplay và playtime).

Đáp án câu 8 – Đố chữ

1. “Dải băng lốm đốm”
2. “Vụ tai tiếng xứ Bohemia”
3. “Ngọn Lửa Bạc”
4. “Kẻ dị dạng”
5. “Những hình nhân nhảy múa”
6. “Vòng tròn đỏ”
7. “Sáu bức tượng Napoleon”
8. “Thủ quân mất tích”
9. “Căn nhà trống”
10. “Những cây dễ đỏ”

Đáp án câu 9 – Điền vào chỗ trống

1. Samuel I và Samuel II. Đây là mười cuốn sách đầu tiên của Kinh Cựu Ước.
2. S và S. Viết tắt của Saturday và Sunday. Đây là chữ cái đầu của các ngày trong tuần bằng tiếng Anh.
3. 30 và 31. Đây là số ngày trong mỗi tháng từ tháng 1 đến tháng 12.

4. U và N, chỉ Uranus (Sao Thiên Vương) và Neptune (Sao Hải Vương). Đây là chữ cái đầu của tên tiếng Anh các hành tinh trong Hệ Mặt Trời tính từ Mặt Trời: Mercury, Venus, Earth, Mars, Jupiter, Saturn, Uranus and Neptune. (Sao Thủy, Sao Kim, Trái Đất, Sao Hỏa, Sao Mộc, Sao Thổ, Sao Thiên Vương và Sao Hải Vương).
5. K và L. Đây là các chữ cái thuộc hàng thứ hai trên bàn phím QWERTY từ trái sang phải.
6. Luân Đôn và Rio de Janeiro. Đây là mười thành phố đăng cai Olympic mùa hè gần đây nhất tính đến năm 2016.
7. 1936 và 1952. Đây là những năm có một vị vua/nữ hoàng Anh mới lên ngôi kể từ khi nền quân chủ được khôi phục với lễ đăng quang của vua Charles II.
8. Serbia và Nam Sudan. Một câu đố hóc búa thực sự! Đây là tám quốc gia mới nhất được Liên Hợp Quốc công nhận.

Đáp án câu 10 – Cái quái gì đây?

1. Vị khách hàng bị nấc. Đó là lí do vì sao ông ta hỏi xin một cốc nước. Nhân viên quầy bar chữa nấc cho ông bằng cách khiến ông giật mình.
2. Louise.
3. Tom đặt một đồng một bảng lên quầy, trong khi Dick trả bằng năm đồng hai mươi xu.
4. Không cần biết có hợp pháp hay không, đây là việc không thể. Nếu người phụ nữ có một ông chồng góa, thì bà ta hẳn đã chết rồi!
5. Họ không cần được chôn cất. Người sống sót vẫn còn sống.
6. Lấy một quả ra khỏi thùng dán nhãn “Cam & Chanh” (mà chúng ta biết rằng bị dán nhãn sai). Giả sử bạn lấy được quả cam, thì bạn sẽ biết thùng này cần được dán nhãn “Cam”. Thùng dán nhãn “Chanh” vì vậy cần sửa lại thành “Cam & Chanh” còn thùng vốn dán nhãn “Cam” cần dán nhãn “Chanh”.
7. Chiếc xe tải.

Đáp án câu 11 – Việc nghĩa chẳng từ

Nghĩa binh	Đặc điểm nhận dạng	Ga tàu
Wiggins	Mặc áo gi-lê	Phố Farringdon
Smiffy	Tóc đỏ	King's Cross
Jimmy	Đội mũ nhàu	Đường Portland
Tommy	Quần xăn đến đầu gối	Phố Gower
Johnny	Có sẹo ở cằm	Phố Baker

Đáp án câu 12 – Đội điều tra hiện trường phố Baker

1. Ông ta đứng lên một khối nước đá để tự sát.
2. Anh ta nhảy dù khỏi máy bay nhưng dù không bật.
3. Benny và các bạn thuê khinh khí cầu đi điều tra hiện trường cái chết của Kenny. Khí cầu gặp trục trặc và bắt đầu mất độ cao. Người trên khí cầu vút đồ vật dư thừa xuống, bao gồm quần áo, với hi vọng ngăn khí cầu rơi nhưng vô ích. Cuối cùng họ rút thăm để xem ai sẽ phải hi sinh để cứu những người còn lại bằng cách nhảy ra để giảm bớt trọng tải. Benny rút phải thăm ngán.
4. Dave bị hút từ biển vào khoang chứa nước của máy bay cứu hỏa, khi đó đang lấy nước để chữa cháy rừng.

5. Bobby là tên người tuyết mà cậu bé nặn hôm trước nhưng đã tan chảy sau một đêm.
6. Chiếc xe là ô tô mui trần. Trần xe đang mở. Tên sát nhân chỉ cần đứng từ ngoài bắn chết nạn nhân rồi thả hung khí vào sau xe trước khi bỏ chạy.

Đáp án câu 13 – Thử tài hiểu biết về Holmes

1. John (dù có một lần trong truyện ông bị gọi là James).
2. Gia tộc Vernet.
3. Stamford.
4. Ca sĩ opera kiêm phiêu lưu giả.
5. Mary Morstan.
6. Giáo sư Moriarty.
7. Đại học Luân Đôn.
8. Mycroft
9. Câu lạc bộ Diogenes.
10. Thác Reichenbach.
11. 221B phố Baker.

12. Thám tử cổ vấn.
13. Ở Sussex Downs.
14. Ở mũi một chiếc hài kiểu Ba Tư.
15. Một người giữ ngựa thất nghiệp hoặc một mục sư.
16. Hạt Devon.
17. Wiggins.
18. “Con tàu Gloria Scott”.
19. Chúng do chính Sherlock Holmes kể lại thay vì bác sĩ Watson.
20. Trong một hòm thư bằng thiếc trong két của ngân hàng Cox & Co. tại Charing Cross.

Đáp án câu 14 – Sơ đẳng thôi, độc giả thân mến...
Phần I

Tại số nhà 81. Để cảnh sát chắc chắn rằng họ biết địa chỉ chính xác, đáp án họ nhận được từ người cung cấp thông tin chỉ có thể cho ra một con số duy nhất. Cách duy nhất để có được điều đó là người cung cấp thông tin trả lời không ở câu hỏi thứ nhất và có ở hai câu còn lại.

Đáp án câu 15 – Sơ đẳng thôi, độc giả thân mến...

Phần II

Billy Hai Ngón. Nếu thủ phạm là Tom, cả Billy và Joe đều cùng nói thật. Nếu là Jack, thì cả ba tên còn lại đều nói thật. Và nếu là Joe, thì cả Jack lẫn Billy đều không nói dối. Nhưng nếu là Billy, thì chỉ có Joe không nói điều.

Đáp án câu 16 – Sơ đẳng thôi, độc giả thân mến...

Phần III

Các con trai của người ra câu đố có tuổi là hai, hai và chín. Tên cướp thấy ông ta đếm ra mười ba bằng (con số không may mắn đối với tên côn đồ). Hắn đã tính ra được tám tổ hợp ba số mà khi nhân với nhau sẽ bằng 36.

1, 1 và 36

1, 2 và 18

1, 3 và 12

1, 4 và 9

1, 6 và 6

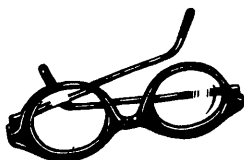
2, 2 và 9

2, 3 và 6

3, 3 và 4

Tuy nhiên, có hai trong số những tổ hợp trên có tổng là 13 (1, 6 và 6, cùng với 2, 2 và 9), khiến tên cướp băn khoăn không biết bọn trẻ bao nhiêu tuổi. Nhưng đáng

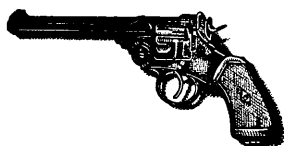
lẽ hẳn phải lắng nghe kĩ hơn lời người ra đề, khi ông ta nói về thằng con “lớn”. Điều này khẳng định ba cậu bé phải có tuổi là 2, 2 và 9.

Đáp án câu 17 – Nói gì vậy?

1. Watson bring your gun (Watson hãy mang theo súng). (Một đoạn mật mã đơn giản lấy số thay cho chữ cái, trong đó $a = 1$, $b = 2$, v.v...).
2. Sherlock Holmes made his debut in *A Study in Scarlet*. (Sherlock Holmes xuất hiện lần đầu trong *Chiếc nhẫn tình cờ*). (Một đoạn mật mã Caesar, trong đó bảng chữ cái dịch chuyển một vị trí.)
3. Dr Watson was his best friend (Bác sĩ Watson là bạn tốt nhất của ông). (Một đoạn mã Caesar phức tạp hơn, trong đó các chữ cái dịch chuyển mười hai vị trí khiến chữ “M” thay thế cho “A”)
4. Để phá mật mã này cần chút tư duy đa chiều. Trong mật mã, chữ cái cuối cùng của mỗi từ trở thành chữ cái đầu tiên của từ tiếp theo. Chữ cái cuối cùng trong câu chuyển lên đầu câu.

5. He took a magnifying glass from his pocket (Anh lôi một chiếc kính lúp ra khỏi túi). (Đây là mã Morse.)
6. The hansom cab sped down Baker Street (Gã đánh xe lao nhanh trên phố Baker). (Tín hiệu semaphore.)
7. Help me (Cứu tôi với). (Khóa giải mã là đọc chữ cái đầu tiên của mỗi từ.)
8. Plan discovered. Send man with money immediately. (Kế hoạch bại lộ. Gửi người và tiền đến ngay.) (Để biết văn bản trơn cần đọc cách mỗi ba từ, tương tự mật mã Holmes phá giải trong “Con tàu Gloria Scott”).

Đáp án câu 18 – Sơ đẳng thôi, đọc giả thân mến...
Phần IV

Đồng hồ trên bảng hiển thị là đồng hồ kĩ thuật số, và gạch dọc phía trên bên phải của chữ số cuối bị hỏng. Vì thế khi Archie nhìn đồng hồ vào lúc sáu giờ kém năm, nó hiển thị:

Tư duy như Sherlock Holmes

17:55

Một phút sau:

17:56

Hai phút sau:

17:56 thay vì 17:58

Một phút sau:

17:55 thay vì 17:59

Và vào 6 giờ:

18:00

Đáp án câu 19 – Truy tìm kí ức

Dao nhíp.

Lọ thuốc.

Tiền lẻ.

Thẻ ngân hàng.

Vé xem phim.

Một chùm chìa khóa.

Tách trà.

Kính mắt.

Điện thoại di động.

Bút.

Phong bì.

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam

Smith, Daniel

Tư duy như Sherlock Holmes / Daniel Smith ; Nguyễn Hương dịch. -
Tái bản lần thứ 1. - H. : Kim Đồng, 2020. - 188tr. : hình vẽ, ảnh ; 20cm
ISBN 9786042186520

1. Tư duy 2. Suy luận
153.43 - dc23

KDK1946p-CIP

TƯ DUY NHƯ SHERLOCK HOLMES

(Tái bản lần thứ nhất)

NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG

55 Quang Trung, Q. Hai Bà Trưng, Hà Nội

ĐT: (024) 3 943 4730 - 3 942 8632

Website: www.nxbkimdong.com.vn - Email: kimdong@hn.vnn.vn

CHI NHÁNH NXB KIM ĐỒNG TẠI MIỀN TRUNG

102 Ông Ích Khiêm, TP. Đà Nẵng

ĐT: (0236) 3 812 335

Email: cnkimdongmt@nxbkimdong.com.vn

CHI NHÁNH NXB KIM ĐỒNG TẠI TP. HỒ CHÍ MINH

248 Công Quỳnh, Q.1, TP. Hồ Chí Minh

ĐT: (028) 39251001 - (028) 39250987

Email: cnkimdong@nxbkimdong.com.vn

Chịu trách nhiệm xuất bản: Giám đốc **PHẠM QUANG VINH**

Chịu trách nhiệm nội dung: Phó Giám đốc **VŨ THỊ QUỲNH LIÊN**

Biên tập: **HOÀNG THANH THỦY**

Trình bày: **NGUYỄN QUỲNH KHUYẾN**

Chế bản: **NGUYỄN THANH HƯỜNG**

Sửa bài: **BÙI HOÀI THU**

In và gia công 2.000 bản - Khổ 13cm x 20cm - Tại Công ty CP In và Văn Hóa Phẩm Hà Nội

Địa chỉ: Thôn An Hạ, xã An Thượng, huyện Hoài Đức, Hà Nội

Số xác nhận đăng ký xuất bản: 1685-2020/CXBIPH/23-83/KĐ cấp ngày 18/05/2020

Quyết định xuất bản số: 931/QĐKĐ cấp ngày 1/6/2020

In xong và nộp lưu chiểu quý 2/2020

DANIEL SMITH là một nhà văn, biên tập viên và nhà nghiên cứu về mảng kiến thức. Ông sống tại phía đông thành phố London cùng với vợ, con gái và một đàn cá.

Mời bạn tìm đọc trọn bộ:

- Tư duy như Churchill
- Tư duy như Mandela
- Tư duy như Bill Gates
- Tư duy như Steve Jobs
- Tư duy như da Vinci
- Tư duy như Einstein
- Tư duy như Sherlock Holmes
- Tư duy như Sigmund Freud
- Tư duy như Stephen Hawking

CẢI THIỆN NĂNG LỰC QUAN SÁT,
GHI NHỚ VÀ SUY LUẬN
CỦA BẠN

**“ANH NHÌN,
NHƯNG ANH
KHÔNG
QUAN SÁT.”**

6202313430004

ISBN: 978-604-2-18652-0

9 786042 186520

8 935244 839524

Giá: 55.000đ

www.nxbkimdong.com.vn
www.facebook.com/nxbkimdong